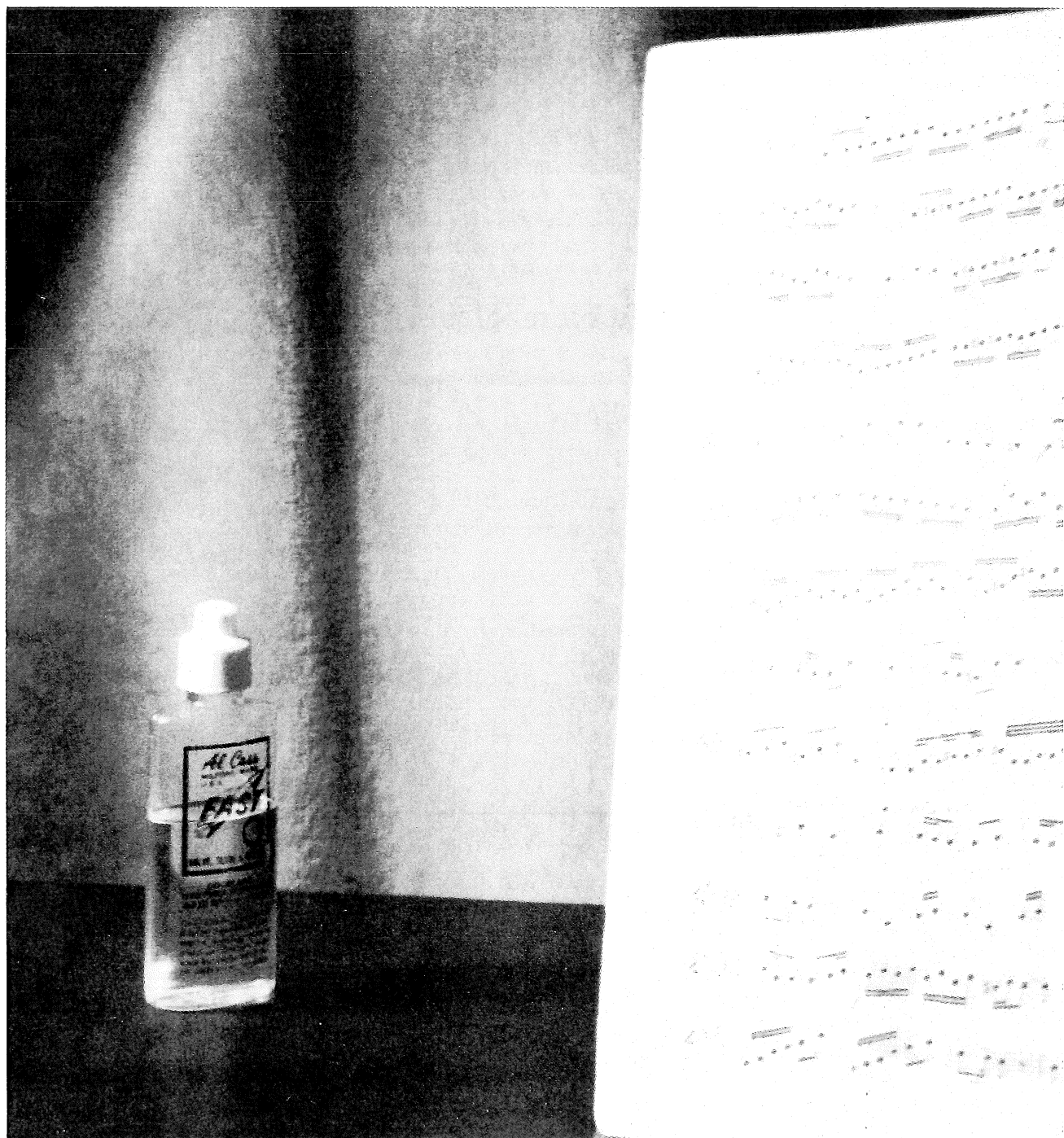

Movitz

Svenska Hornsällskapets medlemstidning

Nummer 3, juni 1994

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Kalendarium	4
Den Svenska Horntraditionen	5
Resebrev från Texas	6
Hornpåsk i London	7
Rapport från Island	8
The Business	9
Hornets historia III	10
Repertoartips	16
Kan hornundervisningen vid våra musikhögskolor bli bättre!?	17
Anpassad undervisning på anpassat horn	18
Movitz partiturnöt	20
Skivtips	22
Förlorat horn äventyrade konsert	27

Annonsörer i detta nummer:

Brassdoktorn	6
Brass Specialisten	4
Nyköpings Musikaffär	21
Rauch Horns	15

Movitz, ISSN 1104-8700

Utgivare:
Svenska Hornsällskapet

Ansvarig utgivare:
Daniel Brandell

Redaktion:
Daniel Brandell
Thomas Ekman
Sven Eliasson
Christer Printz

Tryckeri:
Printit, Hisings Kärra

Årsavgift:
200 kr
100 kr för studerande
300 kr för familj

Postgiro:
58 31 07-8

Vill du bli medlem i

?

Är du inte medlem redan, eller
känner du någon eller några
hornister (eller andra intresserade)
som skulle vilja bli medlemmar i
Svenska Hornsällskapet?

Årsavgiften i Svenska Hornsällska-
pet är 200 kr (100 kr för studeran-
de, 300 kr för en hel familj)

Vill du bli medlem i SHS sätter du
in pengarna på
postgirokonto 58 31 07-8

**OBS! Glöm inte att ange namn och
adress på inbetalningskortet.**

*Manusstopp för nästa nummer:
94-10-01*

Svenska hornsällskapet styrelsemedlemmar

Ordförande

Sören Hermansson 08-34 56 34
Teknologgatan 5
113 60 STOCKHOLM

Kassör:

Anita Andersson 08-669 68 42
Anders Reimersväg 11 1tr
117 50 STOCKHOLM

Sekreterare

Helena Sandström 0921-690 15
Storgårdsvägen 47
961 51 BODEN

Övriga ledamöter

Rolf Bengtsson 08-759 62 69
Blåvidegränd 88
162 45 VÄLLINGBY

Thomas Kjellén 040-16 25 94
Rudbecksgatan 77
216 22 MALMÖ

Suppleanter

Ingemar Näslund 0620-224 52
Östanbäck 8134
881 94 SOLLEFTEÅ

Staffan Sjösvärd 0585-43039
Bäckatorp Dormen
716 94 MULLHYTTAN

Tidningsgruppens medlemmar

Daniel Brandell 08-21 49 06
Österlånggatan 23
111 31 STOCKHOLM

Thomas Ekman 040-49 66 32
Giggatan 12
212 42 MALMÖ

Sven Eliasson 0500-41 46 92
Havstenavägen 36
541 43 SKÖVDE

Christer Printz 0171-701 14
Rösta
740 81 GRILLBY

Ordföranden har ordet

Så är Svenska Hornsällskapet inne på sitt andra år och andre ordförande. Jag tackar för förtroendet. Vi i styrelsen lägger ner stor möda på att ragga nya medlemmar, och stödprenumeranter, hjälp oss med detta! Vi fortsätter också att sprida information om föreningen. Arbetsgruppen som håller i planerna för det stora Hornsymposiet -96 kommer snart med slutgiltig information och då återstår arbetet med att jaga sponsorer... Jag ber Er alla som har idéer rörande

de detta kontakta Anita Andersson eller undertecknad.

Nästa årsmöte kommer att hållas i Malmö, som vi hoppas till glädje för våra sydligt bosatta medlemmar. Thomas Kjellén basar för detta och han är tacksam för idéer.

I Detta nummer av Movitz kan ni läsa ett resebrev som Sara Aronsson skrivit. När undertecknad for till Amsterdam och Berlin för studier 1978-81 var det fortfarande ganska ovanligt att studera utomlands. Det är skojigt att se att så många hornister nu tar chansen

att åka utomlands och knyta kontakter. Med det allt kärvare arbetsklimatet här hemma kommer det snart också vara nödvändigt att se sig om utomlands för jobb.

Ni som åker på kurser och besöker lärare utomlands, passa på och skriv en rad i Movitz och dela med er av erfarenheter och tipsa om intressanta musiker!

Slutligen, tveka inte att kontakta oss i styrelsen när ni har idéer, och ha en riktigt **skön sommar!**

Sören Hermansson

Vår nye ordförande, Sören Hermansson i samtal med styrelseledamöterna Helena Sandström och Rolf Bengtsson

Kalendarium

- 94-06-05, Värings kyrka, Skaraborg
Sven Eliasson
Horn och orgel.
- 94-06-16, Waldemarsudde, Stockholm
Sören Hermansson
Musik för sopran, horn och piano
- 1994-06-26 - 1994-07-03, Arjeplog
Lapplands Festspel 94
På programmet bl a:
Mozart: *Divertimenti* K 213, K 240, K 252, K 253, K270, K 289 för 2 oboer, 2 fagotter och 2 horn.
Nielsen: *Blåskvintett*.
Britten: *The herat of the Matter* för tenor, horn och piano.
Sofia Gubaidulina: *Hommage a T S Eliot* för sopran, violin, viola, viloncell, kontrabas, klarinett, fagott och horn, f. f. g. i Sverige.

- Schubert:** *Oktett* för violin, viola, violoncell, kontrabas, klarinett, fagott och horn.
Poulenc: *Sextuor* för flöjt, oboe, klarinett, horn, fagott och piano
Merikanto: *Konsert* för violin, klarinett, horn och stråksextett, f. f. g. i Sverige.
Haydn (Rosetti?): *Konsert* för 2 horn och orkester.
Esa Tapani och en i programmet anonym hornist medverkar.
- 94-06-29, Åhus
Sven Eliasson
Musik för sång, horn och orgel
 - 94-06-30, Ängelholm
Sven Eliasson
Musik för sång, horn och orgel

- 94-07-23 - 94-07-31
Liekka Brass Week
Hornlärare: **Julian Plummer, Erja Joukamo, Timo Ronkainen**
Sista anmälningdag 94-04-30
200 FIM för passiva deltagare
750 FIM för aktiva
Liekka Brass Week
Koski-Jaakonkatu 4
SF-81700 LIEKKA FINLAND
tel: +358-75-523 133, 523 134
fax: +358-75-523 133
- 94-08-27 19.00, Kungslena kyrka
Sven Eliasson
Horn och orgel.
Verk av **Körling, Evald, Schuman** och **Eklund**.

Hjälp oss gärna att komplettera denna avdelning...

Begagnade valthorn till salu:

- Rauch dubbelhorn 25.000:-
- Hoyer kompensationshorn 12.000:-
- Hoyer kompensationshorn 10.500:-
- Knopf kompensationshorn 10.500:-
- Alexander enkelhorn Bb 9.500:-
- Paxman högt F/Bb 12.500:-
- Schneider dubbelhorn 13.000:-
- Yamaha mod 321 enkel Bb 8.500:-

Stor sortering av tillbehör: Rittich hornsordiner, Reunion Blues, gigbags mm mm.

Vi tar även försäljningsuppdrag
Lars Gerdt Lars Westgren
Kungstensg. 27
113 57 Stockholm

Tel: 08-612 76 80 Fax: 08-612 76 82
Öppettider: On-Fre 14.00-18.00

BRASS
SPECIALISTEN

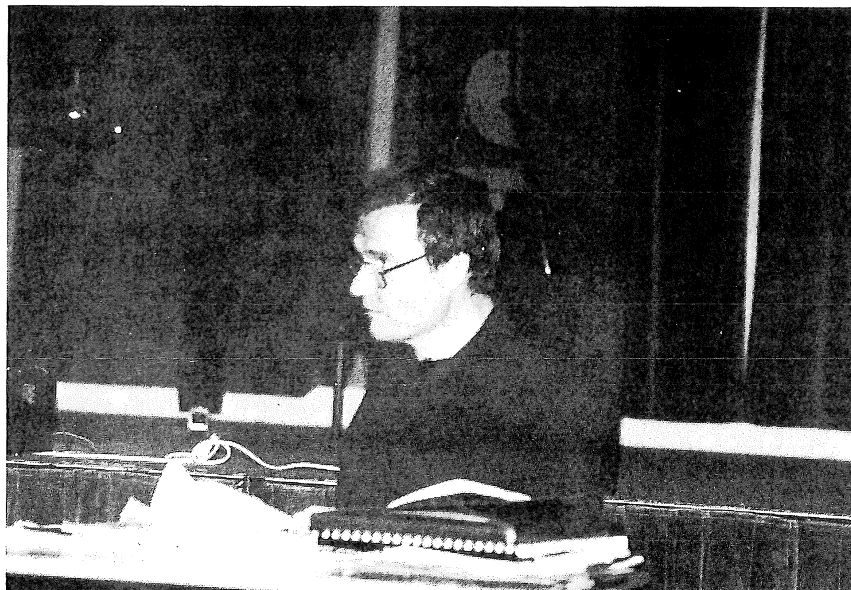
Den Svenska Horntraditionen

22-23 januari 1994

En snötung lördagseftermiddag i slutet av januari siktades ovanligt många hornister i Stockholms innerstads sydligare delar. Orsaken: ett två dagar långt hornseminarium i SAMI's lokaler vid Mosebacke torg. Hållare av seminariets föredrag var inga mindre än **Ib Lanzky-Otto** och **Lennart Stevansson**, och den genomgående föredragsbeteckningen var, som sagt, den svenska horntraditionen.

Lördagen inleddes med ett föredrag, där intressanta fakta om hornets guldålder varvades med diverse musiklyssning. Därpå följde en två timmar lång paus, där de som behagade fick tillfället att spela igenom några arrangemang för hornkvartett. Personligen fick jag nöjet att pröva på **Hans-Erik Holgerssons** *Taubeiana*, under ledning av arrangören själv. Tack, Hans-Erik, för det fina bidraget till svensk kvartettrepertoar! Den första dagens sista programpunkt tog sedan vid där den första slutade, d.v.s. ytterligare ett föredrag, i vars slut Ib lovade att nästa dag berätta om sin far och dennes bidrag till svensk horntradition.

Så kom söndagen, med svenska hornsällskapets årsmöte som uver-

Lennart Stevansson

tyr. Därefter fick de som ville, och vågade, kämpa sig ut i snöyran för att äta en bit lunch. När alla åter var samlade möttes man av en blek, men samlad Ib, som delvis återhämtat sig efter en släng av magsjuka. Han återknöt nu till gårdagens angenäma föreläsning och vi fick stifta närmare bekantskap med Lanzky-Otto d.ä. I den succederande pausen erbjöds kaffe till självkostnadspris samt en titt på handgjorda mini-horn, avsedda för

kommunala musikskolans mini-hornister. Väldigt trevliga kreatio- ner. Sammankomsten avslutades med en härlig konsert där allas vår Ib briljerade. Därmed bevisades att hur magsjuk en hornist än är, kan han/hon ändå alltid hålla hornet högt.

På det hela taget var dessa dagar genomgående både lärorika, intressanta och, inte minst, gemytliga. Det enda mindre gemytliga var vädret, som härjade utanför SAMI's portar under dessa januardagar. Måtte detta väder inte bli svensk horntradition, det också...

Stefan Solyom
(Hornist i "lill-fillan")

Lill-fillan är synonymt med SUSO, Stockholms UngdomsSymfoniOrkester, reds anm.

Vi återkommer med artiklar om Hirschfeldt, Malm, Wilhelm Lanzky-Otto och övriga förgrundsfigurer inom den svenska horntraditionen i kommande nummer...

Ib förklarar äldre skolors handställningar på ett Ahlberg & Olsson-horn

Resebrev från Texas

I augusti 1991 bar det äntligen livväg mot USA för min del, något som jag länge siktat på.

Jag skulle vara borta i ett år och gå på University of North Texas (= U.N.T) i Denton. Varför det skulle bli just där, var därför att vi på Musikhögskolan 1987 hade hornläraren från U.N.T som gästföreläsare en termin. Jag tyckte han var mycket bra och skrev därför och frågade honom om jag kunde studera ytterligare ett år med honom. Det gick bra svarade han.

När Ackis då led mot sitt slut packade jag mina väskor och reste iväg. Och detta året var fyllt av spännande och annorlunda erfarenheter, och jag är otroligt glad att jag åkte.

Jag kom fram till ett stekhet Texas, närmare bestämt till Dallas. Luften dallrade av hetta när jag klev av planet, det var som att kliva rakt in i en bastu faktiskt.

Min hornlärare, mr William Scharnberg stod och mötte mig på flygplatsen, och det var ju tur att vi kände igen varandra efter alla år som gått sedan han var i Stockholm.

Trött och omtumlad såg jag allt det nya som vi körde förbi hem till hans familj. Allt var olikt Sverige, vägarna, husen, ja t o m åkrar och slätter såg annorlunda ut. Texas är otroligt platt, det förstod jag snabbt när jag enbart såg gröna fält överallt.

Efter ett tag var vi hemma hos the Scharnbergs och frun, Julie, hade gjort en underbar middag åt oss. Det kändes fantastiskt med ett sådant varmt mottagande efter en sådan lång resa.

Efter maten formligen stupade jag till sängs, den första kvällen i mitt nya hemland.

Nästa morgon var det tidig uppstigning då William, eller Bill som han kallades, körde iväg mig till skolan. Denna dagen gällde det att välja ämnen för terminen. Jag valde att läsa engelska, förutom alla musikämnen.

Allt som allt var jag med i en stor brassensemble, en blåskvintett, en brasskvintett, en blåsorkester samt symfoniorkestern.

Det var himla roligt att vara engagerad i så mycket, särskilt som det tog ett tag att komma in i min nya vardag.

Efter en vecka flyttade jag från min hornlärarens familj till en 3:a nära skolan som jag delade med en slagverkstjej från Illinois. Hon hade satt upp en lapp på en anslagstavla om att hon sökte en rumskompis och jag hade tur som svarade först, så vi kom att bo ihop resten av året.

Det var skönt att kunna gå till skolan, avstånden är långa för det mesta annars i USA.

Jag hade enskilda lektioner en gång i veckan och det var naturligtvis väldigt spännande att lära

sig mer om den amerikanska spelstilen, och om "hornvärlden" överhuvudtaget där. De har ett helt annat klangideal t ex, och strävar efter så mörk och dov klang som möjligt. Att ca 150 personer dyker upp vid en provspelning för ett jobb, hör också till vardagen där (och dessa 150 har gallrats ut från alla de tusen som skickat in en kasset).
Jag fick vänner och kom efter ett tag in i den vanliga skollunken, och trivdes fantastiskt bra. Det var otroligt skönt att byta vardagen i Sverige mot något så här spännande. Det var också skönt att kunna gå i shorts och T-shirt även i slutet av oktober eftersom det var så varmt fortfarande.

Jag hade verkligen ett underbart år, ett år jag inte skulle vilja byta mot något i hela världen. Jag känner att jag är otroligt sugen på att åka över ett år till och studera, kanske mest för att man får lära sig samt uppleva så mycket nytt, och få så mycket nya vänner.

Detta är något jag varmt rekommenderar till alla som har möjlighet att komma iväg, men som tvekar p g a att det känns jobbigt att lämna det man är så van vid. Man kommer hem mycket starkare än när man for, det är helt klart i alla fall.

Sara Aronson

**BRASSDOKTORN
SVEN FLOOD AB
FRIGGAGATAN 25
BOX 6082
400 60 GÖTEBORG
TEL. 031-153006**

- * FÖRSÄLJNING OCH REPARATION
AV TRÅ- & BLECKBLÅSINSTRUMENT
 - * MUNSTYCKEN, TILLBEHÖR
 - * RENOVERINGAR, FÖRKOPPRING AV VENTILER
 - * FÖRGYLLNING, FÖRSILVRING AV MUNSTYCKEN
 - * FULLT UTRUSTAD VERKSTAD
- BESTÄLL GÄRNA VÅR KATALOG !**

Hornpåsk i London

Av Malcolm Page, hornist i Göteborgs Symfoniker, som förra våren besökte en hornfestival i London.

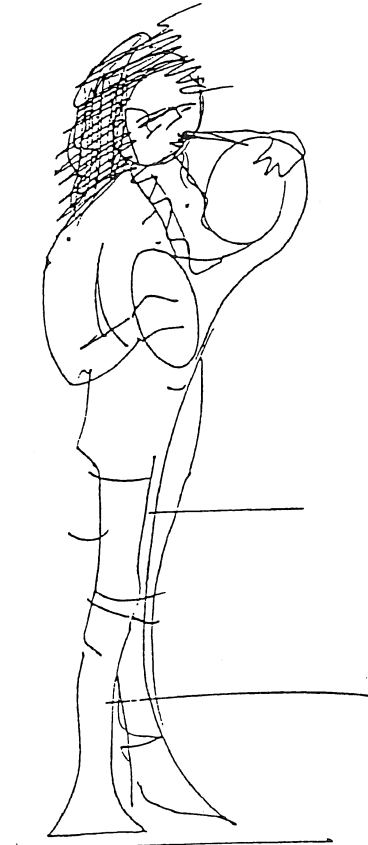
Årets studieresa gick till Barbican Center i London för aktivt deltagande i den 14:e British Horn Festival, alltså British Horn Society's årliga träff.

Man firade 100-årsjubileum av Aubrey Brains födelse. Han är den hornist som har haft störst betydelse någonsin för "British horn-playing", som kulminerade i legenden Dennis Brain, Aubreys yngste son. Jag växte upp med Aubrey och Dennis Brain som mina idoler. 1955 fick jag några enstaka lektioner av Aubrey Brain, så det var med stort intresse jag infann mig på plats klockan 09.30 den 10 april 1993, påskafton, för att uppleva dagen.

I fokus stod själva instrumentet som många spelade på i England under 30-, 40- och även en bit in på 50-talet. De mest eftertraktade instrumenten, av fabrikat Raoux, var gjorda i Paris i slutet av 1800-talet.

Det var många entusiaster som hade tagit med sig sina gamla hornklenoder till Barbican denna dag. Min förste hornlärare, Alf Cursue, en av Londons mest kända hornister, spelade på ett så kallat "French horn" på 20- och 30-talet. Av en ren slump lyckades jag komma över hans horn, vars tillverkare är anonym. Efter renovering visade det sig vara ett fint exemplar, som jag haft mycket glädje av.

Det dröjde inte länge efter välkomsttalet förrän "peashooter"-gänget (dessa gamla horn kallas lite vanvördigt för "peashooter", ärtrör) samlades för att repetera Bönen från Humperdincks Hans och Greta, arrangerad för åtta stämmor. Här var det rätt så mycket att reda ut, inte minst intonationen, men efter ihärdigt och noggrant arbete fick vi ett rätt så hyfsat resultat. Vid lunchen spelade vi upp stycket i Barbicans foaje,

och det var en mycket uppskattande promenerande och stående publik som fick ta del av det som för oss var ett rent nöje.

Före lunch fick vi lyssna till hornkvartetten från The Queen's Hall Orchestra, som spelade utdrag från orkesterrepertoaren på "French horns". Att höra inledningskvartetten från uvertyren till Friskytten var mycket spännande, och man fick stor förståelse för de minimala marginaler våra förfäder hade att handskas med. Men vilket "sound"!

Efter lunch var det Farquharson Cousins som höll föredrag över temat Aubrey Brain. Cousins har varit elev till Aubrey på The Royal

Academy of Music, samtidigt med sonen Dennis. Tack vare hans många fina anekdoter och ett antal inspelningar fick man en ännu större förståelse för Aubrey Brains enastående virtuositet och musikalitet.

Därefter var det Question Time med frågor riktade till en panel bestående av två instrumentmakare, Bob Paxman och Engelbert Schmid, tre professionella hornister, Barry Tuckwell, Jeff Bryant och Ifor James, två kunniga amatörer och eldsjälur, John Humphries och John Wates, samt en hornlärare, Michael Purton.

Dagens program avslutades med en mycket inspirerande konsert på moderna instrument. Den dominerades av ett framförande av Ligetis Trio för horn, violin och piano, och längre från den uppförandepraxis på "the French horn" som vi hört tidigare på dagen, kunde man inte komma. Ligetitrien är otroligt svårspelad för alla stämmorna, med akrobatiska prestationer över hela registret på hornet. Kontrasten med dagens huvudtema var mycket stor. Gregory Cass var hornisten som imponerade med sin skicklighet, intensitet och engagemang. Även han är engelsman, mångårig solohornist i Orchestre de la Suisse Romande.

Det var ett mycket törstigt gäng som samlades i puben vid sådär halv tiotiden. Dagen hade varit full av upplevelser och intryck. Jag hade träffat gamla och nya kollegor och vänner, provat instrument och munstycken, sett på noter, lyssnat till och berättat historier, spelat horn - kort sagt gjort allt man gör på en sådan dag. Och det var ju precis det som var meningen.

Malcolm Page

Rapport från Island

Under november månad 1993 var Dan Hjalmarsson, till vardags hornist vid Stora Teatern i Göteborg, "utbytesmusiker" med Islands Symfoniorkesters hornist Torkell Joelsson. Här följer en rapport från Dan av hans upplevelser av detta karga land.

En viking kommer till Island

Undertecknad var under november 1993 på Island och spelade i deras symfoniorkester i Reykjavik. Allt det här var en mycket annorlunda upplevelse på många sätt. Först och främst måste man flyga i drygt tre timmar från Köpenhamn. Hjälp, tänker man, när planet väl tar mark. Har jag hamnat på månen eller på någon avlägsen planet. Inte ett träd eller minsta buske så långt ögat når. Enorma landningsbanor överallt. Det här är en natobas och en av de största, mest vidsträckta flygplatserna i världen fick jag reda på. Detta är alltså Keflavik, tänkte jag förskräckt och tog flygbussen in mot inrikesflygplatsen i Reykjavik, där den stora bussterminalen ligger. Nu började en ödslig färd genom ett totalt dött lavalandskap, mil efter mil utan ett träd, buske eller grässtrå. Just den här delen, ca fem mil väster om Reykjavik, är en av de ödsligaste områdena på Island. Jag lovar, för jag har aldrig haft en sådan hemlängtan under en busstur på fem mil. Bussen skakade och riste betänkligt i den brutala blåsten. Gode Gud, kommer jag att klara en månad i den här avkroken, tänkte jag en aning nedstämd. Väl framme mötte solhornisten Joseph Ognibene mej med sin bil. Att ta sig de få metrarna från bussen till bilen i den vindstyrkan var en bedrift. Under färden till min "boplats" frågade jag lite försynt om det alltid blåste så förb...t här ute. Han tittade oförstående på mig och sa att det här var inget! Vänta tills det börjar blåsa på riktigt. Nu visste man vad som väntade en de kommande fyra veckorna. Det gällde att bita ihop och försöka spela viking så gott det nu gick. Men så kom jag på att jag faktiskt var här för att spela horn. . .

Fyra annorlunda konserter

Ny chefsdirigent efter Petri Sakari, som många kanske känner till efter hans konsert här på Stora Teatern, är en annan av de kunniga finska dirigenterna, nämligen Osmo Vänskä. Konsertmästare sedan 1974 är Gudny Gudmundsdottir, som sköter om hela violingruppen med fast och skicklig hand. Hon är dessutom mycket omtyckt av hela orkestern. Vid den första konserten som jag spelade framförde hon Felix Mendelssohns violinkonsert i e-moll. Dessutom spelade vi ett modernt isländskt verk av Kjartan Olafsson kallat *Utstok* (inte uppstråk ...). Konserten avslutades med Carl Nielsens Symfoni nr 3. Jag blev mycket imponerad av islänningarnas musikaliska och friska spelsätt. Måste jag tillägga att det lät förbaskat bra... Osmo Vänskä dirigerade. Detta var den 4 november.

Den 6 november spelades den andra konserten, som innehöll musik av Edvard Elgar: *Pomp & Circumstance* nr 1, Jan Sandström: *Trombonkonsert*, där solisten Christian Lindberg kommer in i salen åkandes på en brummande Harley Davidson medan dirigenten Vänskä står och håller hans basun i väntan på att börja. Solisten spelar hela konserten iklädd skinnstall! Ett absolut höjdarstycke! Som avslutning bjöds Maurice Ravels *Bolero*.

Biograf som konsertlokal

Jag kan nämna att Islands Symfoniorkester egentligen inte har någon egen konsertsal. Man väntar och väntar på ett riktigt konserthus. Det är de verkligen värda! Nu spelar de i en stor biograf och kongresslokal, som kallas Háskólabíó. Den är relativt ny och inte så

dum att spela i (tycker jag men inte de). De har inga upppackningsrum, övningsrum m.m. Man törs inte lämna någonting i lokalerna eftersom så mycket olika aktiviteter äger rum där, med bl.a. fullt av högskoleelever och biobesökare. Film spelas alla kvällar utom konsertkvällar och trots att alla islänningar är VRÅLstolta över sin orkester och kulturen i allmänhet, betalar man absolut inte vad den är värd. Genomsnittslönen är mellan 9-10.000 svenska kronor i månaden. Före skatt! Visserligen betalar man ingen skatt på de första 6.000, men därutöver tillkommer speciella procentsatser. Så det blir inte så fett! Därför har man många olika extrajobb vid sidan av orkesterspelet. De stressar än hit, än dit, för att bara se allt tröttare ut. Vi har det bra! Tro mig!

Osmo Vänskä dirigerade även den tredje konserten. Program: Jorunn Vidar: *Isländskt verk*, Pjotr Tjajkovskij: *Violinkonsert* med solisten Jennifer Koh, som var helt fantastisk. Sista numret var Sergej Prokofjevs *Symfoni nr 5*. Detta utspelade sig den 18 november.

Den 25 nov. spelade jag min sista konsert och det var en helspansk afton med sångsolisten Teresa Berganza och dirigenten Garcio Asensio, som sa att han var professor i dirigering i Madrid och likaledes "The King of Upbeat" ... Jo, jo, ingen begrep till sist hur han ville ha sina upptakter...

Men vi räddade honom så klart. Slutet gott - allting gott! Program: Joaquin Turina: *La Oracion del Tórrero*, De Falla: *El Amor Brujo*, *Siete canciones populares Españoles*. Ruperto Chapi: *La Reveltosa*, förspel, *La Chavala*, aria, *El Tambor De Granaderos*. Federico Chueca: *La Gran Via*, aria, *El Bato*, förspel.

Serrano: Los Claveles, aria. Hur hon sjöng hörde jag inte riktigt, men hon var verkligen en gammaldags tvättakta DIVA. Det blev naturligtvis succé.

Minnesvärda kvällar

En kväll såg jag baletten Coppelia, och jag har aldrig sett och hört en så bra Coppelia! Altfiolisolot ska vi bara inte tala om. Det var en minnesvärd afton!

Gardar Cortes dirigerade ett stort isländskt opus. En Kantat för orkester, med stor kör (över 100 personer), uppläsare och solister. De flesta musikerna var från symfoniorkestern och så jag förstås. Konserten sändes direkt i radio och spelades samtidigt in för TV. Kompositören heter Pall Isolfsson och vi spelade ett renodlat orkesterverk av honom också vid samma konsert.

Jag var faktiskt och lyssnade på Haydns Missa Celensis i samma kyrka några dagar senare. Solister var då Olöf Kolbrún Hardardottir (sopran), Elsa Waage (alt), Gardar Cortes (tenor), Eiríkur Hreinn Helgason (bas). Alla sjöng strålande, inte minst Gardar i sitt långa tenorsolo. Där visade han sin klass! Efteråt kom jag att prata med en herre i publiken som sa att han var gift med Sigurd Björlings dotter! När jag berättade att jag spelade på Stora Teatern i Göteborg frågade han om jag spelade den där kusliga kvällen i "Rucklaren", när en bom från hög höjd föll rakt ned på scenen mitt under föreställningen. Björling stod på scen och undkom som genom ett under att träffas. Han blev dock svårt chockad och föreställningen fick avbrytas. Pjäsen lades visst ned och han sjöng aldrig mer. Dottern berättar tydligen det här snöpliga slutet på faderns karriär för alla. Jodå, jag spelade den kvällen och många med mig minns väl med bävan när det plötsligt brakade till uppe på scenen.

Dyr pizza och mager ripjakt.

Med bävan minns jag också hur dyrt allting var på Island! Som

svensk borde man ju ha vanan inne, men icke! Billigaste pizzan kostade drygt 70 kr! De som vill dricka öl ute (40cl) få pröjsa 50-70 kr! Mat och andra varor i butiker kostar också skjortan. Nu förstår jag vaför alla islänningar måste ha 3-4 jobb för att upprätthålla en någorlunda standard. Vi har det bra, tro mig! Men å andra sidan är det rätt åt dem! De envisas ju med att bo kvar därute i småblåsten underbemannade. Det är tur att de har så gott om ripor och lunnefåglar, annars svalt de väl ihjäl. Aproppå ripor, så följde jag med en trumpetare i orkestern på ripjakt en hel dag. Vi höll till uppe i fjällen nära det berömda pingvellir. Det var storm, en halv meter snö och regn! Lät det kul? Nåväl! Det var det inte heller. Och inte fick vi några ripor. Men det var en fantastisk natur, tror jag; det lilla jag såg i den minimala sikten.

Fantastiska museer

I övrigt kan jag skryta med att jag besökt alla museer i Reykjavik! Detta är faktiskt sant. Finns det något land i världen som har så många berömda skulptörer som Island? Dessutom har alla fått ett eget museum. Fantastiskt! Det isländska måleriet håller hög klass, speciellt de moderna. Fina museer och utställningar finns överallt! Konsthantverk av alla slag, inte minst av det "ulliga" slaget, känner väl alla till. Garn och färdigstickade kläder och huvudbonader finns i alla variationer och prislägen. Alltså inte för dyrt. Därför köpte jag några tröjor och for hem!

Om jag kan tänkas återvända? Möjligen, men då får nog Pohlman lova betydligt bättre väder...

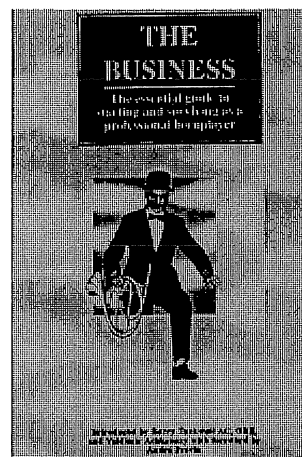
❖

Hjalmar

(Alias Dan Hjalmarsson)

The Business

The essential guide to starting and surviving as a professional hornplayer

Den här boken betraktar jag som ett måste för både blivande och redan yrkesverksamma valthornister. Den är välskriven, med både allvar och humor, och på ett sådant sätt att var och en kan berika sig. På dessa 122 sidor finns det ett eldorado av tips, idéer och rent av kunskap om vad som krävs för en professionell hornist "in the music business": repertoarkännedom, teknisk behärskning, instrumentval, wagnertuba, beteende, nerver, attityd, provspelningar, intonation, planering och dålig form är några ämnen som berörs.

Bokens kapitel är skrivna av fem av Londons topphornister, som täcker ett helt spektrum av möjligheter inom olika arbetsområden, från symfoniorkester till opera och balett, studioarbete, solo- och kamarmusik och freelance-arbete.

Boken går att beställa från Paxman Musical Instruments Ltd
116 Long Acre
London WC2E 9PA
tel: 00944-71-240 3642/3647/5775
fax: 00944-71-836 0859
Ca pris (1993) GBP 9,95.

Tips! Den som snart ska åka till England: fråga runt hos kollegorna och ta ev. hem flera ex.

❖

Malcolm Page

Hornets Historia III

Sachsen 1705-1723

I början av 1700-talet hade hornet blivit så populärt att man började fastanställa hornister i de olika furstliga hovorkestrarna runt om i Europa. Hertig Christian av Sachsen-Weissenfels orkester anställer 1706 **Johan Theodor Zeddelmayer** (ca 1675-1736) och han är den först anställda orkesterhornist man känner till. Zeddelmayer deltog troligtvis i uruppförandet av **Reinhard Keisers** (1674-1739) opera *Octavia* 1705 i Hamburg. Detta verk anses vara det första, där hornen blir betraktade som fullfjädrade medlemmar av en operaorkester.

Hertig Christian av Sachsen-Weissenfels älskade jakt och tyckte om att ordna stora fester vid jakttillfällena. Den 23 februari 1713 hade Hertig Christian födelsedag och den firades i stor stil i flera dagar. Till födelsedagsfesten skrev **Johann Sebastian Bach** (1685-1750) musiken. Kantaten *Was mir behagt, ist nur die muntre Jagd* (Jaktkantaten BWV 208) blev uppförd

under festligheterna. Titeln och innehållet anspelar på Hertig Christians stora jaktintresse.

Konserten där Jaktkantaten spelades inleddes med en Sinfonia. Den engelske musikforskaren, professor Thurston Dart menade att en tidig version av Brandenburgkonsert nr 1 BWV 1046a kunde ha spelats vid detta tillfälle, då det finns många likheter i stämföring mellan Jaktkantaten och den tidiga versionen av Brandenburgkonserten. I den första versionen var satserna Allegro (Sinfonia in F), Menuetto och Trio 1 och 2. Det fanns inte någon violino-piccola stämma, och Trio nr 2 var skriven för 2 horn och violin. Konserten i Weissenfels inledande Sinfonia kunde alltså ha varit första satsen i Brandenburgkonsert nr 1. Därefter kom Jaktkantaten, och som avslutning spelades Menuetten och Trio 1 och 2 som taffelmusik. Hornstämmorna blev vid detta tillfälle spelade av Zeddelmayer och Anton Fiedler. (ex 1, 2 och 3)

Ex 1. **Bach:** Sinfonia i F (Brandenburgkonsert nr 1) BWV 1046a

Ex 2. Hälsningssignal som användes vid jakt, troligtvis från saxen, men allmän i tidiga 1700-talets tyskspråkiga länder

Ex 3. **Bach:** *Was mir behagt, ist nur die muntre Jagd* BWV 208

1710 anställer Dresden Hoforchester (nuvarande Dresden Staatskapelle) 2 Corno de chasse-bläser. Dessa var **Johann Adalbert Fischer** och **Franz Adam Samm**. I en del orkestrar var det vanligt att hornisterna också spelade trumpet, men detta tillät inte trumpetkrået i Dresden. Det är dock troligt att Fischer och Samm var tränade trumpetare innan de tillträdde sina tjänster i Dresden.

Av musiken som skrevs till Dresdenorkestern under denna tid kan vi i alla fall konstatera att de har haft en exceptionell clarinoteknik och behärskade registret upp till den 24:e övertonen (horn i F). Den första bevarade kompositionen med horn som är skriven till Dresdenorkestern är Concerto a 7, skriven c:a 1715 av **Melchior Hoffmann** (1685-1715). Hornstämman är solistiskt skriven och noterad i Ess. (ex 4)

Dresden Hofkapelle var denna tids bästa orkester. Den bestod av oerhört skickliga musiker. Några av dåtidens stora tonsättare skrev musik till orkestern och av dem kan nämnas: **Tomaso Albinoni** (1671-1750), **Georg Philip Telemann** (1681-1727) och **Antonio Vivaldi** (1678-1741). Hovkapellmästare var

tonsättaren **Johann Christoph Schmidt** (1664-1768). Konsertermästare var den franske violinvirtuosen **Jean Baptiste Volumier**.

1717-19 uppehöll sig den italienske operatonsättaren **Antonio Lotti** (1667-1740) i Dresden och skrev där 3 operor: *Giove in Argo* 1717, *L'Ascanio* 1718 och *Teofane* 1719. Lotti använde inte vanligtvis blåsare i sina operor men eftersom han hade tillgång till Dresdenorkesterns drivna blåsare inkluderade han både träblås och horn. (ex 5)

I Najades aria (*Teofane*) förekommer i 2:a hornstämman toner utanför naturtonsserien. Detta kan mycket väl vara ett av de första exemplen på att hornisterna börjat experimentera med handhornsteknik (stopp-horn), för att korrigera och driva toner. (ex 6)

I denna sekvens förekommer tonerna h och a, båda sänkta en halv ton från respektive naturton c och b. (ex 7)

En annan av Dresdenorkesterns kompositörer var **Johann David Heinichen** (1683-1729). Heinichen var hovtonsättare från 1717 till sin död 1729. Liksom Lotti hade Heinichen inte använt sig av horn, innan han

Cornu Concerto in Diss

Allegro

Ex 4. **Hoffmann**: Concerto a 7

Corno da Caccia in C

Ex 5. **Lotti**: Teofane, Aria der Najade

Corno da Caccia II in C

Ex 6. **Lotti**: *Teofane, Aria der Najade* (horn 2)

8:e övertonen

7:e övertonen

Ex 7.

Corno di caccia solo in F

Ex 8. **Heinichen**: *Serenata nel Giardino Chinese; Aria Saturn*

Corni in F

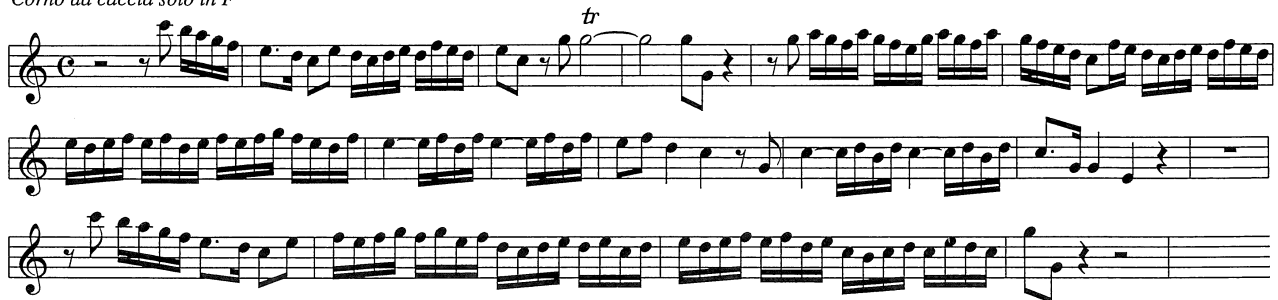
Ex 9. **Heinichen**: *Serenata di Moritzburg*

Corno I in F

Ex 10. **Händel**: *Watermusic*

Corno da caccia solo in F

Ex 11. **Heinichen**: *Missa a 4, Aria Laudia*

kom till Dresden. Väl i Dresden kom Heinichen att skriva väldigt virtuosa hornstämmor. De första daterade verken av Heinichen är från 1719: *Serenata Giardino Chinese*, *Diana sull'Elba* och *Serenata di Moritzburg*. I *Serenata Giardino Chinese* använder Heinichen de 2 hornen unisont i Aria Saturn. (ex 8)

1719 gifte sig Maria Joseph av Österrike med Prinsen av Sachsen (senare Fredrik August II). Under de jättelika bröllopsfestligheterna i september 1719, spelades bland annat Lottis tre operor och Heinichens tre verk. *Serenata di Moritzburg* uppfördes vid den kungliga bröllopsjakten som avhölls 4-12 oktober 1719 vid jaktlottet Moritzburg. *Serenata* har många jaktmotiv och det finns teman med likheter från **Händels** *Watermusic* 1715-17. (ex 9 och 10)

1722 uppfördes Heinichens Missa a 4, och i Aria Lauda för tenorsolo, hornsolo, oboesolo och generalbas, använder Heinichen hornet som ett soloakompanjemang, på samma sätt som **Bach** senare kom att göra i *Quoniam* i h-moll mässan. (ex 11)

C:a 1719-20 skrev Heinichen det ur hornhistorisk synpunkt intressantaste verket från denna tid. Det är en sonat för två horn och stråkar i F. De två snabba yttersatserna innehåller några få toner utanför naturtonsserien och kan ha blivit drivna på plats med hjälp av läpparna. 2:a satsen innehåller däremot många toner utanför naturtonsserien, som det är mer eller mindre omöjligt att driva på plats enbart med läpparna och samtidigt erhålla ett musikaliskt värde. Jag är helt övertygad om att dessa toner är tänkta för handstoppsteknik och att Fischer och Samm hade experimenterat fram en teknik som Heinichen accep-

terade. Detta är handhornsteknik i ett begynnande stadium, och därför är det naturligt att den lades i den långsamma satsen, där hornisterna kunde hinna med korrigeringarna. (ex 12 och 13)

Det fanns också andra musiker i Dresdenorkestern som komponerade. 1710 anställdes Jan Dismas Zelenka (1679-1745) som kontrabasist. 1718 komponerar han *Capriccio* i A, där hornstämmorna ställer ohyggligt höga krav på hornisterna. (ex 14)

1718 var också det år då Dresdenorkestern köpte två Wiener Waldhörner med 6 par byglar och två silvermunstycken. Dessa två horn gav alltså Fischer och Samm möjlighet att spela i minst 6 olika tonarter. Med utgångspunkt från kompositioner som finns från denna tid i Dresden, skulle byglarna ge följande möjligheter: A, G, F, Ess/Diss, D, och C. Det är svårt att säga hur dessa horn såg ut, men det är troligt att klockstycket var vidare än på de Corno da caccia som normalt användes. Om klockstycket var större är det också troligt att hornisterna var tvungna att sätta in handen i klockstycket för att centrera tonen och göra det möjligt att spela i det höga registret. Hur mycket de nya hornen användes vet man inte. De flesta kompositioner från denna tid är skrivna för Corno da caccia.

Som tidigare nämnts spelades också kompositioner av Telemann och Vivaldi. I Sächsische Landesbibliothek, Dresden, finns av Telemann konserter för två och tre horn, skrivna mellan 1712 och 1721. Också Telemanns hornkonsert i D härstammar från denna tid och kan ha blivit spelad i Dresden. Telemann hade ett väldigt gott förhållande till Dresden och han var gäst

Corno da caccia in F
Larghetto

Ex 12. **Heinichen**: Sonat för 2 horn och stråkar i F (Larghettot är skrivet i c-moll för 2 horn i F)

Ex 13. Följande toner spelas utanför naturtonsserien i mellanregistret: Ess, Ciss, H, A och Fiss.

under bröllopsfestligheterna 1719. Det är också troligt att Vivaldis konserter för två horn och stråkar (P320 och P321) blev spelade i Dresden. Det finns ingen säker datering för dessa konserter, men stilen passar väl in i denna tidsperiod. Musikforskare menar också att en utvidgad version av Brandenburgkonsert nr 1 (den version som vi normalt spelar) skrevs till Dresden hofkapelle 1718. Argument som används för detta påstående är att:

- violino-piccolastämman kunde ha spelats av konsertmästaren Volumier.
- Polacca-satsen (polsk-dans) troligtvis var tillägnad Kurfursten av Sachsen, August den Starke, som också var kung av Polen.
- Trio II förändrades till kombinationen två horn och oboer, som var så populär i Dresden.

1721 tillägnades Brandenburgkonsert nr 1 tillsammans med 5 andra konserter till markgreven "Cretien Louis" av Brandenburg. Vid presentationen i Cöhten 1721 spelades hornstämmorna av Hans Leopold och Wenzel Franz Seydler. Ytterligare en version av första satsen i Brandenburgkonsert nr 1 finns. Det är Sinfonia i F till Bachs kantat "Falsche Welt, dir traue ich nicht" (BWV 52, 1726).

Brandenburgkonsert nr 2 är ofta ett diskussionsämne. Trumpet eller horn? Den viktigaste källan i denna diskussion är kopiorna från 1760 av Brandenburgkonsert nr 1, 2, 3, och 5 som Christian Friedrich Penzel kopierade från Bachs original. Trumpetstämman i

Brandenburgkonsert nr 2 bär på dessa kopior inskriften "Tromba o vero Corno da caccia" vilket betyder "Trumpet men helst Jakthorn". Ett annat frågetecken är F-stämman. Inget annat av Bachs verk är skrivna för trumpet i F. Däremot är F den vanligaste stämningen i Bachs verk för horn. Slutligen har vi uppförandepraxis, där hornet i klang och nyans helt klart blandar sig bättre med blockflöjt, oboe och violin. (ex 15)

1723 dör Fischer och detta år avslutar också Samsin sin tjänstgöring i Dresden Hofkapelle. Dessa efterträds av bröderna Schindler. I nästa nummer av Movitz kommer jag att fortsätta hornhistorien med dessa bröder.

Tidsperioden 1705-1723 innebar också en stor utveckling av hornets användande på andra platser än i Dresden. I Wien komponerar Johann Joseph Fux (1660-1741) operan Elisa och använder i denna fyra horn. Två av dessa hornstämmor blev spelade av Wiener Hofkappelles hornister Wenzel Rossi och Friedrich Otto. Georg Friedrich Händel (1685-1759), som 1705 hade hört Keisers opera Octavia i Hamburg, där hornen gjort stort intryck på honom, skrev sina första hornstämmor 1708 i Neapelsonatan "Aci, Galatea e Polifemo" (två horn). Senare när Händel kom till England skrev han 1711 operan Rinaldo (två horn), 1715 -1717 Watermusic (två horn), och 1721 operan Floridante (två horn). Det finns ingen notering om vem som spelade horn vid dessa tillfällen. I Neapel skriver Alessandro Scarlatti (1660-1725) operorna Tigrahe 1717 (två horn) och 1718 Telemaco (två horn).

Corno in A
Allegro Assai

Corno in A
Andante

Ex 14. Zelenka: Capriccio i A

Tromba o vero Corno da caccia in F

Ex 15. Bach: Brandenburgkonsert nr 2 BWV 1047

Slutligen finns det från denna tid ett exempel på en rundresande hornsolist. Johann Georg Mattheson skriver i sin bok "Der Vollkommene Capell-Meister" (1736) om en blind anonym hornist som uppträdde i Hamburg 1713. Mattheson skriver att "hornisten kunde spela fler toner än en orgel, dock ej matematiskt perfekta". Här undrar man om det inte rör sig om ett tidigt exempel på handstoppsteknik.

Litteratur:

Peter Damm, *300 Jahre Waldhorn*. Brass Bulletin nr 32, 1980

Horace Fitzpatrick, *The Horn and Horn-playing and the Austro-Bohemian tradition from 1680-1830.*, Oxford University Press 1970

Thomas Hiebert, *The Horn in early eighteenth century Dresden: The players and their repertory*. U.M.I. Dissertation Services 1989

Thomas Hiebert, *Virtuosity, experimentation and innovation in Horn writing from the early 18th-century Dresden Historic*. Historic Brass Society Journal vol.4, 1992

Diskografi i urval:

J. S. Bach

Jaktkantaten *Was mir behagt, ist nur die muntre Jagd*, BWV 208 med Sinfonia i F och taffelmusik, BWV 1046a, 1713.
Naturhorn: **Timothy Brown** och **Anthony Halstead**
The Parley of Instruments, Kirkeby, Goodman
Hyperion CDA 66169(1985)

J. S. Bach

Brandenburgkonsert nr 1 och 2, BWV 1046 (1713, 1718) och BWV 1047 (1719) Thurston Dart versionen.
Horn: **Barry Tuckwell**
Academy of St. Martin in the Fields, Marriner
Philips CD 426088-2 (1971)

J. S. Bach

Brandenburgkonsert nr 1 BWV 1046
Naturhorn: **Hermann Baumann** och **Marcus Schleich**
Concentus Musicus Wien, Harmoncourt
Teldec CD 2292-46151-2 (1981)
Video Decca PAL LD 071104-1 (1981)

J. D. Heinichen

utdrag ur *Serenata di Moritzburg*
Naturhorn: **Charles Putnam** och **Renee Allen**
Musica Antiqua Köln, Goebel
Archiv Produktion CD 437549-2 (1993)

G. F. Händel

Watermusic suite i F och D, 1715-17
Naturhorn: **Anthony Halstead** och **Christian Rutherford**
English Baroque Soloists, Gardiner.
Philips 434122-2 (1991)

J. D. Zelenka

Capriccio i A
Horn: **Barry Tuckwell** och **Robert Routh**
Camerata Bern
Archiv Produktion CD 423703-2 (1977)

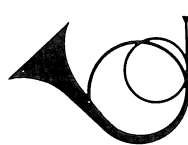
Thomas Ekman

(Notexemplen inskrivna av Daniel Brandell)

Double Horns
Single Horns
Deskant Horns
Natural Horns
Restorations

Daniel Rauch, Horn Maker

Rauch Horns
Kjelsåsveien 51
0488 Oslo 4, Norway
Tlf./Fax: 22 22 14 58

Kan hornundervisningen vid våra musikhögskolor bli bättre!?

När artikelförfattarna träffades över en fika på hornfestivalen i Malmö november 1992, började vi prata om att verkligheten som yrkesmusiker skiljer sig en hel del ifrån vad man hade fått lära sig på musikhögskolan. Utbildningen var inte så förberedande för yrket som den skulle och borde kunna vara.

Detta ämne kom åter upp när vi träffades på det 11:e skandinaviska hornseminariet på Krogerup folkhögskola i Danmark förra sommaren.

Eftersom vi numera har ett forum för hornister i Sverige, nämligen denna tidning, föddes tanken att skriva en artikel om våra funderingar kring utbildningen. Väl medvetna om att det förhoppningsvis har skett förändringar i positiv riktning hoppas vi i varje fall starta en utvecklande och välgörande debatt i detta ämne.

Under samtalens gång kom vi fram till att vi saknade en tydlig struktur och uttalade mål i utbildningen och att det var till stor del beroende på lärarens intresse och tid om det blev tillfredsställande nivå på undervisningen.

Vi ställde oss frågan: fanns det överhuvudtaget någon läroplan?

Vid ett besök på musikhögskolan i Göteborg bad vi att få en kopia av läroplanen för valthorn inom allmän musikerlinje, och möttes då av ett generat skratt och fick i vår hand två sidor med en ursäktande förklaring att man just skulle börja att utarbeta en ny läroplan. Den gamla var från 1978 och 1980 och var trots sin nödortf mera utförlig än vi hade trott. Här är den i sin helhet:

1 VALTHORN

1.1 Instrumentalteknisk nivå

Den studerande skall behärska den instrumentalteknik som krävs för hornstämmor i regionensemble- och orkesterlitteratur (symfonier, opera, underhållningsmusik).

1.2 Självtändig gestaltningförmåga

Den studerande skall självständigt kunna instudera solo- och ensemblelitteratur i följande stilar och svårighetsgrader (exempel):

a) Rennässans- och barockmusik:

Telemann: Konsert D-dur, Konsert Ess-dur ur Tafelmusik III/3

Vivaldi: Konsert F-dur, Konsert nr 2 för 2 horn

b) Wienklassicism:

Beethoven: Sonat op 17

J. Haydn: Konsert nr 1 och 2 i D-dur.

W. A. Mozart: Konsert nr 1-4, Kvintett KV 407, Ein musikalischer Spass KV 522

c) Romantik:

Saint-Saëns: Romance op 36, Morceau de Concert op 94

R. Schumann: Adagio och Allegro op 70

R. Strauss: Konsert nr 1 och 2

Brahms: Trio Ess-dur op 40

d) Övriga stilarter:

Atterberg: Konsert F-dur op 28

Bentzon: Sonate op 47

Bozza: En förét

Dukas: Villanelle

Hindemith: Sonate, Konsert

Nielsen: Canto Serioso

Poulenc: Elégie

O. Schoeck: Konsert op 65

Britten: Serenade op 61 för tenor, violin och horn

1.3 Avistaspel

Den studerande skall prima vista kunna gestalta musik i följande stilar och svårighetsgrader och därvid även transponera vid behov:

Brahms: Symfoni nr 4, samtliga stämmor

Beethoven: Symfoni nr 9, horn 4

Strauss: Till Eulenspiegel, horn 1 och 3

1.4 Gehörsspel, improvisation

Den studerande skall uppnå följande minifärdigheter i gehörsspel på huvudinstrumentet:

a) efterspelning (klingande förlaga) av enkla stycken i dur-moll-tonalitet

b) enkla kadenser och utsmyckningar i barockmusik och wienklassisk musik

c) melodisk improvisation över enkla harmoniföljder

2 BIINSTRUMENT

Den studerande skall ha praktisk förtrogenhet med wagnertuba. Därjämte skall den studerande ha praktisk kännedom om äldre instrument såsom naturhorn och om folkinstrument såsom kohorn och näverlur.

Det var ju inte så tokigt som en början, men inte ens denna enkla läroplan fullföljdes till alla delar. Vi såg t ex inte ens "röken" av en wagnertuba eller ett naturhorn

under vår utbildningstid. När det gäller gehörsspel och improvisation på det egna instrumentet var det inte någon undervisning alls.

Men vi tycker att en läroplan för hornundervisning ska innehålla mycket mera. Här följer en sammanställning av våra idéer:

Historik

Skolan bör ha befintlig litteratur som finns utgiven om hornet och dess historia tillgänglig för lärare och elever.

Eleverna skall, efter genomgången utbildning, ha kännedom om och gått igenom de mer betydelsefulla hornskolorna och fackböckerna om horn.

De skall också kunna redogöra för hornets tillkomst och utveckling fram till idag i form av föredrag eller uppsats, enskilt eller i grupp.

Musikhögskolan bör ha minst två wagnertubor och två naturhorn att låna ut till eleverna som någon gång under utbildningen skall lära sig spela och behärska grunderna på dessa instrument.

Repertoar

På skolan skall finnas ett referensbibliotek av repertoar för horn med både noter och CD-skivor. Läraren har som uppgift att göra en förteckning över grundrepertoar av olika svårighetsgrad och stil som eleven kan välja ur för att utöka sin repertoar (även nutida musik!).

Musikalisk gestaltning

Läraren skall ta upp olika musikstilar och prata om praxis för olika tidsepoker och låta eleven lyssna på hornister från olika delar av världen. Undervisningen bör från början gå ut på att göra eleven självständig och medveten om sitt hornspels positiva och negativa sidor. Vid slutet

av utbildningen skall eleven kunna "vara sin egen lärare".

Ensemblespel

Under sin studietid skall eleven få möjlighet att pröva på de vanligaste ensembletyperna som brasskvintett, blåskvintett, blåsorkester, symfoniorkester och olika kombinationer av kammarmusikensembler med blandat stråk, blås och piano.

Orkesterutdrag

Eleven bör ges möjlighet att gå igenom orkesterlitteraturens hornstämmor från de viktigaste och större orkesterverken med både soloinpass och sitta in i en grupp olika stämmor. Det är viktigt att det finns utrymme för gemensamma lektioner.

Detta var vad vi kom fram till, det finns säkert fler saker som vi kan ha missat. Det skulle vara mycket

intressant om någon eller några som går på hornutbildningen på musikhögskolorna nu skriver och berättar hur det fungerar idag.

❖ *Sven Eliasson* *Per Pettersson*
Frilanshornist *Frilanshornist*

Även andra som har synpunkter på detta (lärarna t ex...) – hör av er, kan hornundervisningen vid våra musikhögskolor bli bättre!?

Repertoartips

av Christer Printz

Det har kommit en förfrågan om vi kan ta upp material för nybörjare och yngre hornelever i Movitz. – Javisst kan vi det! Det följande är en presentation av vad jag använder i min undervisning och vad jag känner till för övrigt.

Reaktioner på vad jag tar upp mottages gärna.

Till att börja med kan man ju diskutera om man ska använda noter genast eller om nybörjaren ska få spela utantill först. Jag låter mina nybörjare spela utan noter ca första terminen. När de sedan får en spelbok brukar jag använda *Hulda Horn 1* eller *Trumpeten och jag 1*. Fortsättningsvis använder jag *Hulda Horn 2* eller *Trumpeten och jag 2*. För att eleven ska få träna lite låghorn brukar jag komplettera *Trumpeten och jag 2* med några låtar ut *Klarinetten och jag 1* och *2*.

Man kan efterhand också börja spela mera renodlade etyder. Några som jag tycker är bra (fastän de ser tråkiga ut!) är Getchells etyder.

Efter *Hulda Horn* eller *Trumpeten och jag* brukar jag använda *Studies and Melodious Etudes for French Horn*

av Ployhar. Del 1 eller 2 beroende på hur långt eleven kommit i sitt hornspel. Detta kompletteras med solostycken (se listan nedan) och låtar ur t ex *Kompkassetten*, *Vispop*, *Hits-93* eller dylikt.

En annan bra etydbok som elever kan använda vid olika utvecklingsfaser är *Technical studies for solving special problems on the horn* av Brophy. Det är en "uppslagsbok" där varje kapitel behandlar en speciell problematik, t ex låghorn, läppdrill, stopphorn etc.

Den lista med solostycken som följer här nedan är stycken som användes vid Hornungdomsträffen i Enköping, som vi kunde läsa om i Movitz nr 2 -93, kompletterad med några andra stycken som jag använder.

Spelböcker och Etydböcker

Janne Lindkvist

- *Hulda Horns första spelbok* (Notposten)
- *Hulda Horns andra spelbok* (Notposten)

A.-M. Sundberg/B. Ekinge

- *Trumpeten och jag 1* (Thore Ehrling Musik AB)
- *Trumpeten och jag 2* (Thore Ehrling Musik AB)

L. Axelsson/J. Enberg

- *Klarinetten och jag 1* (Thore Ehrling Musik AB)
- *Klarinetten och jag 2* (Thore Ehrling Musik AB)

James Ployhar

- *Studies and Melodious Etudes for French Horn Level one, Level two* (Belwin-Mills/ CPP)

Robert W. Getchell

- *First Book of Practical Studies for French Horn* (Belwin-Mills/ CPP)

- *Second Book of Practical Studies for French Horn* (Belwin-Mills/ CPP)

William R. Brophy

- *Technical Studies for solving special problems in the Horn* (Carl Fischer)

Janne Lindkvist m fl

- *Kompkassetten* del 1, 2 och 3 (Notposten)
(OBS! Låtarna är skrivna för Bb-, C- eller Eb-instrument, så eleven får transponera eller skriva om.)

Solostycken

Lägre stadium

Adam Carse

- *A little serenade* (Stainer and Bell)

Leonard B. Smith

- *Our Favorite* (Belwin)

Antonin Dvorak

- *Songs My Mother Taught Me* (Amsco Music Publ)

Felix Mendelssohn

- *Allegretto* (ur *Kinderstücke*) ur *A Third Classical and Romantic Album for the Horn*

Album

- *Up Front* (Brass Wind Educational Supplies Co)

Peter Lawrence

- *Six Modern Pieces fr New Horizons, The John Ridgeon Brass Wind Series* (Brass Wind/Belwin)

Edw. Gregson/John Ridgeon

- *Nine Miniatures* (se föregående)

Mellanstadium**P. Mai**

- *Arioso*

Edward S. Solomon

- *Waltz Theme* (Southern Music co)

G. B. Pergolesi

- *Nina, Canzonetta*

Pierre Bigot

- *Prelude et Habanera* (Billaudot)

Charles Lesaffre

- *Tanguétude* (Billaudot)

Ernest Baker

- *Cantilena* (Chester)

Album

- *All Jazzed Up* (Brass Wind)

Högre stadium**Alexandr Skrjabin**

- *Romance* (Billaudot)

J.-M. Damase

- *Berceuce* (Leduc)

Luigi Cherubini

- *Sonat I* (Schimer)

W. A. Mozart

- *Romans* ur tredje hornkonserten

C. Saint-Saens

- *Romance Op 36*

Nu vill vi på Movitz redaktion att du hör av dig med intressanta stycken och etyder för yngre hornister. Eller skriver ner andra reaktioner på den här sammanställningen.

Eller skriver helt andra repertoartips. Det är nämligen lite magert med gensvaret till "Repertoartips-rutan" – så nu hotar jag åter igen: Nästa nummer kommer det att handla om horn-gitarr repertoaren (det finns i allå fall två(!) verk).

Christer Printz

Anpassad undervisning på anpassat horn

Trondheims kommunala musikskola (TKM) går nya vägar i hornundervisningen. Hornläraren Reidun Gran är inne på tredje året med en specialanpassad undervisningsmetod för de allra yngsta hornisterna – på minihorn.

Det hela startade på det nordiska hornseminariet 1990. Då väckte hornstillverkaren Dieter Otto från München uppseende med sin utställning av minihorn.

– Det var handgjorda horn anpassade för barn, med hänsyn till vikt och storlek, men med samma kvalitet som du kan förvänta dig av ett "vuxen"-horn, berättar Reidun Gran. Hon tog idén med sig tillbaka till sin arbetsgivare TKM, och föreslog konkret ett försöksprojekt med sju år gamla hornelever.

– Varför minihorn?

– Jag önskade rätt och slätt att se om det var möjligt för sjuåringar att lära sig spela valthorn. Detta är nämligen omöjligt med horn i "vuxenstorlek". Enligt min mening bör barnen vara minst elva år för att få ut ett vanligt valthorn.

Dessutom hade det samband med horngruppens traditionella roll i korpsmusiken. Traditionellt har detta varit en instrumentgrupp som har fått för få utmaningar i noterna och ofta haft för dåliga instrument. Det är inte ovanligt att de börjar med althorn i nio- tio-års-

åldern och därefter byter till valtorn när de blivit lite äldre. Då ska de vänja sig med ett helt nytt instrument, ett nytt munstycke och helt andra grepp – det blir nästan som att börja på nytt.

Jag ställde mig frågan: Vad skulle hända om denna grupp får de bästa förutsättningar från första stund? Med både instrument och undervisningsmetod som är speciellt anpassad för åldersgruppen – vilka resultat kan det ge?

Ledningen vid TKM måste också ha varit spänd på svaret, för sex

horn blev inköpta – till den nätta summan av 72.000 NKK.

Hösten 1991 var försöksprojektet i gång. Sex sjuåringar, tre flickor och tre pojkar, skulle lära känna valthornet – efter en helt ny undervisningsmetod.

– Två önskningsår låg till grund med hänsyn till eleverna: För det första skulle det vara sjuåringar. För det andra borde de inte ha startat i korps för jag ville starta undervisningen utan noter. Två av eleverna var emellertid redan anmälda till Grenaderkorpsen, men med stor välvilja från korpsens sida fick vi ett avtal att de skulle vänta ett halvår med samspel.

– Varför inte noter?

– Sjuårsåldern är det samma som skolstart. Sjuåringarna skall lära sig siffror och bokstäver – då anser jag att det är en poäng att inte införa flera symboler under samma tid.

Huvudtanken är dock att noter kan vara begränsande. Utan noter kan vi spela svåra melodier, rent mer rytmiskt, som vi tar ut på gehör. Då kan vi koncentrera oss på att arbeta med tonbildning i starten. Melodierna blir blev nedskrivna i form av "minneslappar" med greppkombinationer.

Reidun Gran berättar att de fyra första veckorna var helt notfria. Därefter infördes noterna gradvis. Hon understryker att det inte var svårare för denna grupp att lära sig noter än för de som har följt det traditionella undervisningsmönstret.

– Samtidigt har de fått en frimodighet när det gäller att spela utan noter och Jag uppmanar dem ofta att spela utantillåtar.

En entydig erfarenhet är att melodimaterialet eleverna får, är helt avgörande för hur mycket de övar. En av eleverna fick Rosenborgs-sången i läxa, med förslag att sätta ett streck på notbladet för varje gång han spelat den. Han kom tillbaka nästa vecka med 51 streck...

Som hornlärare uppmanar Reidun eleverna att börja i en orkester. – Det ställer andra krav – och ger en

Musiklärare Reidun Gran med sex glada elever med minihorn: foto: Torgei Nygård©
Bakre raden från vänster Eirik Sjøvik, Terje Y. Nygård och Bjørn Morseth. Framre raden från vänster Marie S. Gran, Oda A. Ellingsen och Tine L. Krogstad.

annan glädje – än undervisningen hos mig. Jag ser endast goda resultat av att eleverna får spela tillsammans, framhåller hon.

– Är det andra förhållanden som blir viktiga när sjuåringar skall spela horn?

– Vi blir först och främst beroende av att föräldrarna ställer upp och hjälper till tillsammans. Stöd och uppmuntran är extra viktigt. Det är också ett stort ansvar att få ett instrument för 12.000 kr i huset. Det kräver att föräldrarna tar ansvar både hemma och till och från spelningen, säger Reidun Gran som för övrigt är full av lovord när det gäller föräldrar till de unga minihorneleverna.

– Kommer en tidigare start att ge bättre hornister i framtiden?

– Det är för tidigt att svara på. Det är klart att det har flera sidor att börja med en så ung grupp. Men med specialanpassad planering tror jag det ger stora fördelar. Det allra viktigaste är att man inte drar ner på kvalitetskraven för de allra yngsta. Nybörjarna skall ha lika bra instrument som de äldre och samma kvalitet på undervisningen.

Men bättre hornister? Låt mig säga så här; jag ser fram emot att följa dessa elever i fem – tio år till. Först då kan vi sätta oss ner och utvärdera. Under tiden har jag ett mål som lärare: att ge eleverna evig glädje med musik.

– Med handen på hjärtat; valthorn är ett krävande instrument. Var det inte dumt att ge så unga elever en sådan utmaning?

– Att valthorn är ett svårt instrument har de aldrig fått höra av mig. Den inställningen är bara hämmande, säger Reidun Gran. Sex nöjda elever kan bekräfta att hornet är ganska krävande men först och främst roligt!

Specialbyggda horn

Valthornet TKM använder sig av är ett enkelt Bb-horn med flipper (handstöd). Hornet byggs för hand säljs av den tyska hornmakaren Dieter Otto. Inköpspris 1991 var 12,000 NKK.

Hornskola på väg

Alla som önskar se närmare på TKMs metod med minihorn kan glädja sig: Med utgångspunkt av denna undervisningsmetod har Reidun Gran utarbetat en hornskola som – om allt går enligt planerna – ges ut under 1994.

❖ Anne Katherine Dahl
översättning: Annmari Wangin

Ur *Bedre Korps* nr 1-94 med tillstånd av Terje Andresen

Reds anm:

Andra tillverkare av minihorn är:

Hans Hoyer, Tyskland

Kalison, Italien

Magnus Sundberg, Sverige

Tävling!

Movitz partiturnöt.

När jag gick på Ingesund's musikhögskola fanns där en skoltidning – *Inslaget*. Under en period redigerades tidningen av en för SHS bekant person, vår förre ordförande Hans-Erik Holgersson. Under den perioden förekom en tävling, *Veckans partiturnöt* (trots att tidningen utkom månatligen!?). Vi på Movitz redaktion tyckte att det var en rolig tävlingsform, så härmed norpar vi den och inför den i Movitz!

Alltså:

Från vilka verk och av vilka tonsättare är partiturnavsnitten hämtade?

Skicka svar, gärna med en kommentar om du har spelat verket, kanske någon anekdot eller händelse i samband med detta. Skicka svaret före 30 juni till

"Movitz partiturnöt"
c/o Christer Printz
Rösta
740 81 Grillby

Först öppnade rätta lösningen belönas med en CD.

Verk 2

Verk 1

Verk 3

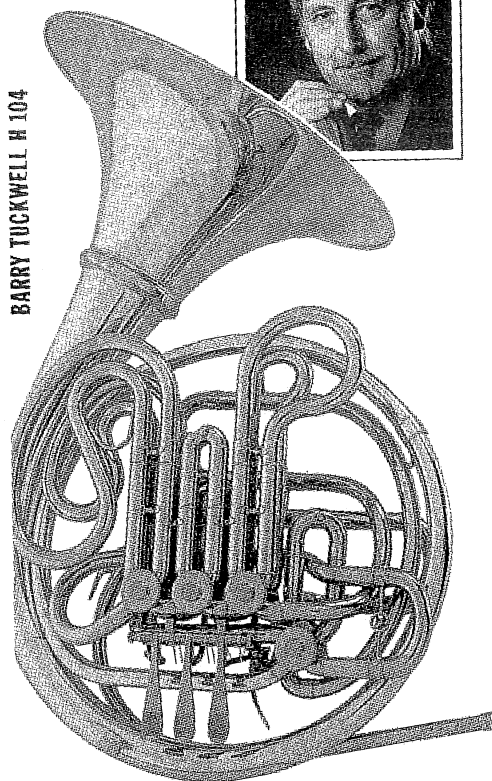
Holton

Holton har ett komplett sortiment av valthorn. Från de mycket prisvärda skolhornen till Farkas- och Tuckwell-modellerna.

BARRY TUCKWELL

BARRY TUCKWELL H 104

Beställ specialbroschyr
och vår nya produktkatalog.

Hans Hoyer Childrens Horn

Äntligen ett valthorn i kompakt format.

Meister Hans Hoyer har utvecklat ett nytt kvalitetshorn för barn och ungdom.

Instrumentet finns både som enkelhorn i Bb och F och som dubbelhorn.

Goldbrass-leadpipe är standard. Omfånget och klangen är samma som på de fullstora hornen. En ny detalj är ett ställbart handstöd för att barnets hand skall hamna mitt för ventilerna.

Postadress: Box 501, 611 10 NYKÖPING

Besöksadress: Fruångsgatan 24, 611 31 NYKÖPING.

☎ 0155-26 98 88, 28 75 00, 26 76 88. Telefax: 0155-21 60 26.

Organisationsnr. 556181-4939

SKIVOR

Denna gång kommer en översättning av Kjell Mosengs skivspalt som finns i det senaste numret av den danska valthornsklubbens medlemstidning. Kjell kommer, till vår stora glädje, att fortsättningsvis skriva i Movitz om skivor.

Innan vi kommer till Kjells skivspalt, så vill jag först informera om de två första CD skivorna i **Hans Pizkas** serie *Grosse Hornisten*. På Vol.1 finns exempel på wienerhornister. De äldsta inspelningarna är från c:a 1910 med bl.a. **Karl Stiegler** och **Gottfried von Freiberg** spelandes hornkvartett. Sedan följer några exempel av Stieglers orkesterterspel. (Bruckner symfoni nr 4, sats 3, och solon ur Beethovens Symfoni nr 6 och 8) **Hans Berger** (Roland Bergers pappa) finns rep-

resenterad med den första inspelningen av Schuberts *Auf dem Strom* (tenor: Peter Anders). Resterande del av CDn är vigd åt Gottfried von Freiberg där vi bl.a kan höra uruppförandet av Richard Strauss hornkonsert nr 2.

Vol. 2 presenterar icke förut utgivna radioutsändningar med **Dennis Brain** från de Tyska radioarkiven. Det är Mozarts hornkonsert nr 2 från Baden-Baden 1948, Hindemith dirigent, Hindemiths hornsonat med Conrad Han-

sen på piano från 1951, Danzis hornkonsert med Kurpfälzisches Kammerorchester från 1955, Boddert dirigent, och slutligen Othmar Schoecks hornkonsert med Paul Sacher kammerorchester från 1956, Sacher dirigent. *Grosse Hornisten* vol. 1 och 2 kan beställas från Hans Pizka, Box 1136, D-85541 Kirchheim, Tyskland.

Thomas Ekman

Skivnyheter 1993

Hornet är inte lika populärt bland skivköpare som t.ex flöjt och trumpet, men några nyheter kommer det, fast det är långt mellan repertoarnyheterna.

- I England har Frank Lloyd kommit med en komplett inspelning av Mozarts hornkonserter (CHANDOS 9150). K 412 spelas med Süßmeyers version av sats nr 2, och Konsertrondot K 371 spelas utan de nyligen hittade 60 takterna som saknats. Mycket bra spel i traditionell engelsk stil.
- Vår vän från Krogerup 1993, **Radovan Vlatkovic**, har samman med Vladimir Ashkenazy inspelat Brahms horntrio, Schumanns Adagio och Allegro samt Andante och variationer för 2 pianon, 2 celli och horn. Det sista verket har man p g a besättningen svårt att få tillfälle till att uppleva på konsert. Vlatkovic har för övrigt spelat in Schuberts *auf dem Strom*, med Peter Schreier.
- Äntligen har Malcolm Arnolds hornkonsert nr 1 kommit på skiva. Hornkonserten har inte funnits tillgänglig förr, varken på skiva eller noter. **Richard Watkins** (Philharmonia Orchestras solohornist) är solist (CONIFER CD 682). Hornkonsert nr 2 har tidigare utkommit på CONIFER CDCF 172. Watkins har för övrigt spelat in Gliers hornkonsert för senare utgivning på CHANDOS.
- Lyckligtvis han **Hermann Baumann** att inspela en skiva med kammarmusik innan sin sjukdom (det berättas för övrigt att han är på bättringsvägen). Förutom Mozarts hornkvintett innehåller skivan Haydns Divertimento a tre, Michael Haydns Romance (efter Mozart 3). Beethovens sextett för 2 horn och stråkar (med **Vladimir Dsajambashov**), samt Reichas Kvintett för horn och stråkar. Denna inspelning må väl tala för sig själv! PHILIPS 426 440-2.
- Hindemiths kammarmusik med horn finns på skivmärket CPO 999229-2 inspelad av den holländske hornisten **Hans Dullaert** - som för övrigt var solohornist i Bergen på 60-talet. Det är utmärkta tolkningar av de båda sonaterna för horn och piano, sonaten för 4 horn, samt Kleine Kammermusik.
- Den i Hamburg verkande holländske hornisten **Ab Koster** hör till kärnan av musiker, som spelar på tidstrogna instrument. Tidigare i år kom Beethovens sextett för 2 horn och stråkar (SONY SK 48076), och precis nyutkomna är Mozarts hornkonserter och Konsertrondot K 371. Efter Baumanns utgåva från 1973 har det kommit kompletta

naturhornsversioner av **Anthony Halstead** (1987), **Lowell Greer** (1988), **Timothy Brown** (1989), och en ny med Halstead är på väg. På Kosters inspelning är Konsertrondot komplett (d.v.s. med de återfunna 60 takterna), här i instrumentation av Robert D. Levin, som också har bearbetat K 412, den som vi brukar kalla för Mozarts första, men som i verkligheten är den sista.

Mozarts egen version spelas här, men som i fallet med Konsertrondot saknas instrumentering. Det gissas på att Joseph Leutgeb (1732-1811), som närmade sig 60-års åldern 1791, började få besvär med både höjregistret och lågregistret, och därför har konserterna K 447 (1787) och K 412 (1791) ett begränsat omfång. Levin tar konsekvenserna av detta och lägger till några av Mozart kasserade skisser (som enligt Levin var för svåra för Leutgeb). Alltså är första satsen också annorlunda. Det är givetvis bara gissningar att Leutgeb's hornspel blev svagare på äldre dagar. Man skall inte undervärdera folk som levde för 200 år sedan. 60 behöver inte vara någon ålder, många av nutidens förnämaste solister är över 60 (Tuckwell, Ifor James, Seifert t.ex.), – men man kan inte låta bli att spekulera om den medicinska standarden, och då speciellt tandhygienens på 1700-talet. Faximiler av Mozarts autografer finns i Hans Pizkas bok *Das Horn bei Mozart* (en ny utgåva väntas 1994). Den är ovärderlig om man är intresserad av hornkonserternas bakgrund.

- Det franska skivmärket Piret Verany har på programmet en serie musik för brass *Alla Francese* (PV 793041), här kan man förutom Poulencs trio höra Dukas Villanelle och Francaix Divertimento med **Andre Cazalet** (från Orchestre de Paris). På en annan skiva (PV 793091) spelar **Jean-Jacques Justafre** Schumanns Adagio och Allegro, Beethovens hornsonat, Strauss Andante, Franz Strauss Tema och variationer samt Czernys Andante och Polacca. Av de två är nog Cazalet den bästa, bägge är representativa för "la nouvelle ecole du cor" som distanserar sig kraftigt från den gamla "före 1968". Den kännetecknas av ett mera robust, "maskulint" spel, mera tendens till "magtryck" än tidigare. Tidigare tiders lätthet och elegans saknas. Det påminner om vissa amerikanska skolor och vibratot är borta, naturligtvis, – det finner man snarare i Tyskland! Var nu det tidigare franska spelet så förfärligt? Prova att lyssna till skivor med den franska blåskvintetten (**Gilbert Coursier**), eller Carmen med Callas/Pretre-Michaelas aria, eller Ravels Pavane med Cluytens/Paris konservatoriets orkester, med **Lucien Thevet** (de dyker ibland upp i affärerna). Det är i alla fall undertecknads favoritinspelningar.
- Av andra kontinentala inspelningar kan nämnas: Mozarts hornkvintett, 6 duos och Die Dorfmusikanten med **Gulfo Nalli**, (Torino, ex Buenos Aires)

(ARES ACD 066). – Ett Rossini-program på NUOVA ERA 7100/01 där **Simone Baroncini** (mycket bra) spelar Preludium, tema och variationer.

- Ett trevligt program finner man på SONY SK 52564 *Opera fantasies* där Ensemble Wien-Berlin spelar den typ av fantasier och bearbetningar för ett blåsinstrument och piano som var moderna på 1800-talet. Roland Horvaths fantasi över Niebelungens Ring (12 minuter), låter faktiskt inte så dumt, speciellt inte med **Gunter Högner** på Wienerhorn.
- **Gregory Cass**, engelsk solohornist i Suisse Romande-orkestern i 20 år spelar en blandning av gammalt och nytt på en horn och piano CD (GALLO 741). Schumanns Adagio och Allegro, Cherubinis 2:a sonat, Messiaens Appel Insterstellaire, Rossinis Preludium, tema och variationer, Strauss Andante, Maxwell-Davies Sea Eagle (solo horn), samt Gilbert Vinters Hunter's Moon.
- **Peter Arnold** från Südwestfunkorkestern har igen Mozarts hornkvintett på programmet (det har kommit ett 10-tal inspelningar de senaste åren) Men några repertoar nyheter finns det plats för: En kvartett av Stamitz och en kvintett av Dauprat, båda för horn och stråkar (BAYER BR 100236)
- Ett par naturhornsprogram finner man först på KOCH-SCHWANN 31317-2 med **Hansjörg Angerer**, (lärare på Mozarteum, Innsbruck). Sonater av Beethoven, Danzi och Ries. Den amerikanska **Kerstin Pederson Thelander** har också Beethovens sonat på programmet, och Kuhlaus Andante och Polacca, ett Andante av Carl Ostereich, Kruffts E-dur Sonat, och en sonat av Dauprat. Det är en fin balans mellan naturhorn och hammarklaver. (CRYSTAL CD 677)
- Att man nödvändigtvis inte måste ha Schumanns Adagio och Allegro med på varje horn-piano program visar **Gail Williams** (solohornist Chicago Symphony). Ett osedvanligt spännande program, utomordentligt bra spelat: Nelhybels Scherzo, Verne Reynolds Partita, Musgraves Music för horn och piano, Alec Wilders suite, David Gwilts Sonatin (SUMMIT DCD 139). För den som då och då köper skivor är det väl värt att stödja ett så fantasifullt repertoarval.
- I Skandinavien är det lite mer beskedligt med nyutkomna skivor. Crusells Concertante (klarinet, horn, fagott och orkester) (MUSICA SVECIAE MACD 527) med **Ivar Olsen** som hornist. En CD med **Frjodis** är annonserad, men den har inte utkommit i skrivande stund (SIMAX PSX 1100). Den innehåller hornkonserter av Trygve Madsen, Wolfgang Plagge och Knut Nystedt.

I Danmark har Kontrapunkt utgivit ett par CD skivor med hornsolistor. Den ena är repertoarmässigt på den breda gatan (KONTRAPUNKT 32163) Mozarts hornkvintett med **Mark Hugues**, Esbjergensemblen. Den andra (KONTRAPUNKT 32141) heter *Jean Francaix in concert*, med kompositören själv som pianist, här kan man bl.a. höra den första blåskvintetten och Divertimento för horn och piano med **Sebastian Weigle**, och det är ett rent nöje. Weigle är en av de finaste av de unga hornstalanger, i klass med Vlatkovic – måtte vi få höra honom oftare. Det har också kommit några CD med blåsar-kammarmusik, PAULA PACD 77 är en fin debut-CD för den Jyske Ensemble, med sextetter av Poulenc och Herman D. Koppel, samt musik av Ravel och Karsten Fundal. Selandiaensemblen spelar musik av Bach och Willa Lobos på KONTRAPUNKT 32169 (**Allan Bentzen** horn). Slutligen har Den Danske Bläserkvintett (**Björn Fosdal**, horn) kommit med deras första CD. Det är arr. av arr., som Mordechai Rechtman har arrangerat av Beethoven och Mozart (oktett och serenad K.388) (FÖNIX FMF CD 1079). Det låter praktfullt och det spelas i toppklass.

Kanske har inte alla överblick över vad som har utkommit de sista 2-3 åren, så jag vill rikta uppmärksamheten på ett par oundgängliga CD-skivor:

- **Barry Tuckwell** plays Koechlin Sonaten (ASV CD DCA 710), 15 stycken etc. Köp den, det kommer ni

Ny skiva med Sören Hermansson

Sedan Kjell skrev detta har en ny skiva med **Sören Hermansson**, *Horn and Harp Soirée*, utkommit (BIS CD-648). Ackompajatör, eller snarare medmusikant är kanadensiskan **Erica Goodman** på harpa. Den här skivan innehåller inte mindre än fem "World Première Recording" och de övriga styckena är knappast heller särskilt lättfunna på skiva. Eller vad sägs om följande repertoar:

- **Giovanni Paisiello** (1740-1816): *Andante*,
- **Frédéric Duvernoy** (1765-1838): *Deuxième Nocturne*
- **Gaspard Luigi Spontini** (1774-1851): *Divertimento pour Cor et Harpe*
- **Francois-Adrien Boieldieu** (1775-1834): *Solo pour Cor avec accompagnement de Harpe*
- **Louis-Francois Dauprat**: *Sonate pour Cor et Harpe* och *Air Ecossais varié pour Cor et Harpe*
- **Robert Nicolas Charles Bochsa** (1789-1856): *L'écho. Deuxième Nocturnes pour Cor et Harpe*
- **Henry Chaussier** (1854-?): *Élégie pour Cor et Harpe*

Precis som titlarna antyder, är detta företrädesvis fransk, romantisk musik från solohornets guldålder. Flera av kompositörerna var sin tids naturhornsvirtuoser (två av verken spelas här på naturhorn), och även om deras kompositionsgärning idag oftast är

inte att ångra. French Music for Piano and Horn (ETCETERA KTC 1135) med Barry Tuckwell och Daniel Blumenthal (Saint-Saëns Romancer op. 36 och 68, Dukas Villanelle, Bozzas En Foret, Gounod 6 Melodies, samt musik av Dauprat, Francaix, Poulenc och Canteloube). Carl Czerny: Music for Horn and Piano (ETCETERA KTC 1131) med Tuckwell igen. En underhållande skiva, med fantasier över Schubert sånger. Hornet har det ganska fredligt, medan pianot välter ut kaskader av noter.

- Virtuoso! **Michael Thompson** (EMI CDC 7544202). En blandning av gammalt och nytt, Thomas Dunhill Cornucopia (brodern Alfred är kanske mera känd bland rökare), Abbotts Alla Caccia, Maxwell Davis Sea Eagle, Poulencs Elegi samt standardverk som Schumann Adagio och Allegro, Dukas Villanelle och Saint-Saëns Konsertstycke.

Till sist: alla skivor som nämnts kanske inte finns hos skivhandlaren men de flesta av de stora skivbolagens skivor kan beställas hem. Man kan också själv beställa dem, skivtidsskrifter t.ex. *Gramophone*, *Fono forum* m.m. har massvis med annonser från utländska skivaffärer, så man behöver inte ge upp hoppet.

Kjell Moseng

översättning: Thomas Ekman

Sören Hermansson och Erica Goodman

foto: Gadi Hoz

bortglömd, var det bl a den typ av stycken som Sören här ger oss exempel på, som attraherade den tidens breda publik. Man får ett intressant perspektiv på 1800-talets musikliv i allmänhet och dess solohornister och deras repertoar i synnerhet.

Det här är en på många sätt unik skiva och ett givet köp för den som vill utvidga repertoaren i sin skivsamling.

Daniel Brandell

CD-inspelningar som kommit de senaste 8 åren.

Fortsättning från förra numret.

OHANIAN, DAVID

- A Bach Festival. Empire Brass. EMI CDC 747395-2
- The Best of Canadian Brass. SONY SK 45744
- Basin Street. Canadian Brass. SONY MK 42367
- The Mozart Album. Canadian Brass. SONY MK 44545
- Vivaldi: 4 Årstider. Canadian Brass. CBS MK 42095
- English Renaissance Music. Canadian Brass. CBS MK 45792
- Beethoven: Symph. nr 5, Wellingtons seger. Canadian Brass. PHILIPS 426487-2
- Made In The USA. Canadian Brass. PHILIPS CD 432156-2
- Red Hot Jazz. Canadian Brass. PHILIPS CD 432999-2
- The essential Canadian Brass. PHILIPS CD 432571-2
- Red, White and Brass. Canadian Brass. PHILIPS CD 434276-2
- The Christmas Album. Canadian Brass. PHILIPS CD 426 835-2
- Home Movies. Canadian Brass. PHILIPS VHS PAL VIDEO 070136-3

OLERÅS, BENGT

- Mozart, Crusell, Taffanel. Falu Blåsarkvintett. ALICE MID 90022

OLSEN, IVAR

- Pezel, Roman m.m. Stockholm Brassensemble. BIS CD 223

ORVAL, FRANCIS

- Mozart: Hornkonserter. Brussel Fest. Orch., Janssens. ASTURIA DP 87012
- Weihnachten Klassiska Julsånger. DA CAPO 2003
- Brahms: Horntrio. Beaux Arts Trio. PHILIPS 438365-2
- Beethoven, Berwald: Septetter. (Naturhorn) Uppsala Kammarsolister. BLUEBELL ABCD 033

PAGE, GRAEME

- The Canadian Brass Encore. CBS/RADIO CANADA NVCD 1011
- The Village Band. Canadian Brass. RCA RCD 1-4436
- High, Bright, Light and Clear. Canadian Brass. RCA RCD 14574
- The Pachelbel Canon. Canadian Brass. RCA RD 83554
- Ain't Misbehavin'. Canadian Brass. RCA GD 60979
- The Canadian Brass Greatest Hits. RCA RD 84733
- The Canadian Brass Moore Greatest Hits. RCA RD 85628

PENZEL, ERICH

- Haydn, Reicha: Virtuosa hornkonserter. KOCH 316026 F1

PIGNEGUY, JOHN

- Ferguson: Oktett. Nash Ensemble. HYPERION CDA 66192
- Hummel, Berwald: Septetter. Nash Ensemble. CRD 3344

- Kreutzer: Septett. Nash Ensemble. CRD 3390
- Spohr: Nonett, Oktett. A. Halstead Horn 2. CRD 3354
- M. Arnold: Chamber Works. Nash Ensemble. HYPE-RION CDA 66171/3
- Mozart, Beethoven: Pianokvintetter. Nash Ensemble. CRD 3367

PURVIS, WILLIAM

- Mozart: Sinfonia Concertante. Orpheus Chamber Ens. DEUTSCHE GRAMMOPHON 429784-2
- Mozart: Hornkonsert nr 2 och 3. Orpheus Chamber Ens. DEUTSCHE GRAMMOPHON 423623-2
- Clement: Chamberconcerto. Speculum Musicale. CRI CD 617
- Brahms, Ligeti: Horntrios. BRIDGE BCD 9012
- Mozart: Wind Diverimento. (Naturhorn) L. Greer Horn 2. L'OISEAU-LYRE 425819-2

RIMON, MEIR

- Israeli Horn Music. Israel Phil., Ronly-Rikilis. IBWP CD 14146
- Nigunim-Hassidic Melodies. Kogan. BTR CD 9003
- Bach Organfavorites. Israel Blåskvintett. ECCO RECORDS 1003
- Horn a Plenty. Israel Phil. Amos. IBWP CD 26673
- Dances, Moods and Romances. CRYSTAL CD 513
- Hovhaness: "Artik" Concerto. CRYSTAL CD 802
- Premiers of the Old and New. Israel Phil. CRYSTAL CD 510

RIZNER, FRED

- Mozart: hornkonsert nr 3 och 4. Engl. Chamber, Garcia. SUMMIT DCD 131

RUSKE, ERIK

- Braggin in Brass. Empire Brass. TELARC CD 80249
- Royal Brass. Empire Brass. TELARC CD 80257
- Romantic Brass. Empire Brass. TELARC CD 80301
- Empire Brass on Broadway. TELARC CD 80303
- Class Brass On The EDGE. Empire Brass. TELARC CD 80305

SCHNEIDER, BRUNO

- Mozart: Hornkonserter. Orch. Padova/Veneto. Giuranna. CLAVES CD 50-9121
- R. Strauss: Hornkonsert nr 2. Orch. Lausanne. Aeschbacher. CLAVES CD 50-9010
- Mozart: Hornkvintett. Wiener Stråksxtett. EMI DCD 7493982
- Mozart: Sinfonia Concertante. Staatskapelle Dresden. Vonk. EMI DCD 7541382
- F. Martin: Konsert för 7 blåsare, slagverk och ork. Suisse Romande. Jordan. ERATO 229245694-2
- Beethoven: Sextett op 81b, Septett. Swiss Chamber Players. ERATO 75544

SCHURAK, SILKE

- Reich: Komplet inspelning av blåskvintetterna. Vol
- 1-10. Albert Schweizer Quintett. Volym 1 CPO 999022-2, Volym 2 CPO 999023-2, Volym 3 CPO 999024-2, Volym 4 CPO 999025-2, Volym 5 CPO 999026-2, Volym 6 CPO 999027-2, Volym 7 CPO 999028-2, Volym 8 CPO 999029-2, Volym 9 CPO 999030-2, Volym 10 CPO 999043-2

SEIFERT, GERD

- Mozart: Divertimento nr 11 och 12. M. Klier horn 2. ORFEO C 152861.
- A Mozart, Beethoven: Pianokvintetter. Kontarski. DE-NON 38C37-7090
- Beyreuther Festspiel Hornisten spielt Wagner Fantasi-en. ACANTA 43800
- Schumann: Konsertstyck m.m. Berliner Phil. Hornsektion. Bamberg Symph. Boder. KOCH/SCHWANN CD 311021
- Brahms: Horntrio. Drolc. Eschenbach. DEUTSCHE GRAMMOPHON 437131-2
- Mozart: Musikalischer Spass. M. Klier horn 2. DEUTSCHE GRAMMOPHON 400065-2
- R. Strauss: Hornkonsert nr 1. Berliner Phil. Mehta. SONY SK 45800

SHILKOPER, ARKADY

- Wave of sorrow. ECM 1396

SLOCUM, WILLIAM

- Hindemith, Beethoven, Dukas: Sonater. Fusco. DANA DRP-2

SMITH, CALVIN

- Is this the way to Carnegie Hall? CRYSTAL S350

SOICHIRO, OHNO

- Musik för horn och piano av F. Strauss, O. Franz. m.m. FIORDIMUSICA CHM 1001

SUCHANEK, STANISLAV

- Höjdhornskonsert av Fux, Pokorny, Fiala och Neruda CARMEN CA 0067-2031

SVENSSON, HANS

- J. Mårthenson: Strano. Aulos-Kvintetten, Ystad. PHONA SUECIA PSCD 26

TARJANI, FERENC

- Mozart: Sinfonia Concertante, Serenade K 375. HUNGARTON HRC 159
- Dohnányi: Sextett. HUNGARTON HCD 11624

THELANDER, KRISTIN

- Beethoven, Kuhlau m.m. (Naturhorn och Fortepiano) CRYSTAL CD 677

THEVET, LUCIEN

- Poulenc: Elegy. Poulenc. ADES 14052-2

THOMPSON, MICHAEL

- Messiaen: Appel interestellaire.... London Sinfonietta. Salonen. CBS MZK 44762
- Brahms: Horntrio. Borodin trio. CHANDOS 8606
- Brahms: Horntrio. Oistrakh trio. MCA CLASSICS AED 10209
- Mozart: Sinfonia Concertante. London Chamb. Orch. VIRGIN CLASSICS VCY 790818-2
- Strauss, Schumann, Dukas m.m. Musik för horn och piano. Fowke. EMI CDC 754420-2
- Tippett: Hornkvartett. M. Thompson hornkvartett. COLLINS CLASSICS 12292
- Haydn: Hornkonsert. Philharmonia. Warren-Green. NIMBUS 5010
- Britten: Serenade. Scottish Natio. Rolfe-Johnson. CHANDOS CHAN 8657

- Mozart: Hornkvintett. (Naturhorn) L'OISEAU-LYRE 421429-2
- Bach: Brandenburgkonsert nr 1 (Naturhorn) L'OISEAU-LYRE 414187-2

TUCKWELL, BARRY

- French Music for Horn and Piano. Blumenthal. ETCE-TERA KTC 1153
- Brahms, Koechlin, Banks: Horntrios. Langbein. Jones. TUDOR CD 771
- Barry Tuckwell plays Koechlin. Blumenthal. ACADEMY SOUND AND VISION DCA 716
- Carl Cherny: Music for Horn and Piano. Blumenthal. ETCE-TERA KTC 1121
- R. Strauss: Komplet hornmusik. R.P.O. Ashkenazy. DECCA 430370-2
- Mozart: Hornkonsert. Philharmonia. COLLINS 11532
- Baroque Horn Concertos. Academy of St.-Martin. DECCA 417406-2
- Rosetti: Hornkonsert. English Chamber. EMI CD-EMX 9514
- Britten: The Heart of the Matter. Vignoles. Pears. Mackie. EMI CDC 7492572
- Britten: Serenade, Now Sleeps The Crimson Petal. EMI CDC 7494802
- Brahms: Horntrio. Perlman. Ashkenazy. DECCA CD 433695-2
- Britten: Serenade, Nocturne. L.S.O. Pears. Britten. DECCA CD 436395-2
- M. Haydn: Hornkonsert. Academy of St.-Martin. DECCA CD 436222-2
- Mozart: Hornkonsert. English Chamber. DECCA CD 410284-2
- Mozart: Hornkvintett, Sinfonia Concertante. English Chamber. DECCA 421393-2

TYLSAR, ZDENEK

- Rossini, Dauprat, Gallay. Tjeck. Phil. Hornsektion. SUPRAPHON CD 110755-2
- Reicha, Rosetti, L. Mozart, Haydn: Konsert för 2 horn. B. Tylsar horn 2. SUPRAPHON 119769-2
- Pleyel: Sinfonia Concertante nr 5. Slovak Chamber. Orch. OPUS 9151 1096
- Mozart: Divertimento nr 17 K 334. Stamitz Quartett. SUPRAPHON 111525-2
- Musik av Hindemith. OPUS 9351 1720
- Weber, F. Strauss. Saint-Saens, Schumann. SUPRAPHON CO 2113
- B. D. Weber. Hornsextetter. Tjeck. Phil. Hornsektion. SUPRAPHON 110780-2

ULLRICH, DIETMAR

- Francaix: Blåskvintetter. Aulos-Blåserkvintett. KOCH/SCHWANN CD 310022
- Reicha, Cambini, Danzi: Blåskvintetter. Aulos-Blåserkvintett. KOCH/SCHWANN CD 310011
- Foerster, Janacek, Haas. Aulos-Blåserkvintett. KOCH/SCHWANN CD 310051
- Briccialdi, Rossini, Lefebure, Taffanel. Aulos-Blåserkvintett. KOCH/SCHWANN CD 310087
- Nielsen, Zemlinka: Blåskvintetter. Aulos Kvintett. SCHWANN MUSICA MUNDI/IMPETUS VMS 1063

VARNER, TOM

- Covert Action. NEW NOTE RECORDS NN 1009

VLATCOVIC, RADOVAN

- R. Strauss: Hornkonserter m.m. EMI CDC 7498672
- Schubert: Oktett. Cherubini Quartett. EMI CDC 7542692
- Schubert: Oktett. Berliner Solisten. TELEDEC 844258
- Schubert: Oktett. Gideon Kremer och vänner. DEUTSCHE GRAMMOPHON 423367-2
- Mozart: Hornkvintett, Beethoven: Septett. Berliner Solisten. TELEDEC 2292-46467-2
- Schönberg, Janáček: Blåskvintetter. DENON 33CO 1474
- Mozart: Hornkons. 1-4, Strauss hornkonsert nr 1 E.C.O. Tate EMI 764851-2
- Brahms: Horntrio, Schumann: Adagio och Allegro m.m. Ashkenazy. DECCA CD 433850
- Beethoven: Pianokvintett. Schiff. PHILIPS 434036-2

WATKINS, RICHARD

- Mozart: Hornkonserter. City of London Symph. PCD 865
- M. Arnold: Hornkonsert nr 2. London Musici. CONIFER CDCF 172

WEIGLE, SEBASTIAN

- Mozart: Hornkonserter. CAPRICCIO/TARGET 10805/1-3

WENBERG, GUNNAR

- H. P. Johnsen: Hornkonsert. ARTE CD 7117

WILLIAMS, GAIL

- 22th Century Settings. Covert. SUMMIT DCD 139
- Hindemith: Hornsonat i F. Lichtmann. SUMMIT DCD 115-2

WILLIAMS, JONATHAN

- Beethoven: Sextett op 81b, Septett. Gaudier
- Ensemble. HYPERION CDA 66513
- Schubert: Oktett. EMI EMX 2109
- Rimsky-Korsakov: Pianokvintett. HYPERION CDA 66163
- Mozart: Sinfonia Concertante. C. O. of Europe. MUSICMASTERS MMD 60096 H

ZARZO, VINCENTE

- Mozart, Beethoven: Pianokvintetter. Lupu. DECCA CD 414291-2

ZUK, ZPIGNIW

- Telemann, Haydn, Mozart, Rossini. Baltic Virtuosi. DUX ZUK RECORDS CD 310355
- Horn Romantics, Schumann, Kiel, Strauss. ZUK RECORDS CD 100955

ÖIEN, INGEGÄRD

- Musik av Doppler. Med Ib L.-Otto, R. Bengtsson och B. Sundberg. BIS CD 145-146
- The Scandinavian Horn. BIS CD 171

Thomas Ekman

Har du själv spelat in något som du tycker är passande för skivspalten – hör av dig till tidningsgruppen.

Till Salu

Ett år gammalt, ej använt Alexanderhorn!
Guldmässing, enkelt Bb-horn med F-hornslinga
och stoppventil.

Intresserad?

Kontakta Klara Oskarsdottir

tel: 060-17 65 89

Till sist...

Citat från Dagens Nyheter 94-03-15

Förlorat horn äventyrade konsert

I Lördags hade Filharmonikerna sedvanlig abonnemangskonsert på eftermiddagen. Men programmet måste hastigt ändras. Dirigenten, **Gennady Rozhdestvensky**, för övrigt Filharmonikernas chefsdirigent, hoppade av evenemanget direkt före generalrepetitionen tre timmar före konserten tillsammans med sin hustru **Viktoria Postnikova** som skulle spela Brahms andra pianokonsert.

Bakgrund: en av orkesterns hornister hade förlorat sitt horn på T-banan.

– Förtvivlat försökte han få tag i sitt instrument. Hornet har en viktig del i **Brahms** konsert. Då tyckte Rozhdestvensky att han inte kunde genomföra evenemanget som han tänkt sig och ställde in. Han ville inte fullfölja konserten om inte samma hornist var på plats som vid repetitionerna. Därmed spelades inte heller **Nielsens** tredje symfoni som också stod på programmet, säger Konserthusets redaktör **Stefan Nävemyr**.

– Två timmar kvar till konserten gällde det att rädda den. Konserthuschefen **Åke Holmqvist** frågade då **Wille Sundling**, orkesterns andreviolinist och ledare för Stockholms Ungdomssymfoniorkester, om han kunde dirigera och vilka verk han hade på repertoaren. **Dvo-raks** symfoni "Från nya världen" och **Rachmaninovs** andra pianokonsert skulle gå bra.

I all hast ringdes **Janos Solyom** upp, som visserligen sa att han inte spelat Rachmaninovs konsert på några år, men att den ändå satt i fingrarna.

Publiken behövde inte vända hem. Lördagens abonnemangskonsert kunde genomföras.

Hornsolot i Brahms andra pianokonsert har tidigare ställt till problem i musikhistorien. Det berättas att dirigenten **Fritz Busch** en gång pratade musikminnen med pianisten **Arthur Schnabel**. "Det värsta jag varit med om var en hornist i Brahmskonserten i Riga för 30 år sedan", berättade Schnabel.

"Jaså, ja det var jag", sa Busch. Förstehornisten hade hastigt insjuknat. Busch, som egentligen var violinist i orkestern, lovade hoppa in. Hela natten övade han hornspel. På konsertdagen var hans läppar så spruckna att konserten blev en plåga för honom. Men han genomförde den.

Får vi be Ib, "hornisten" i artikeln om en kommentar?

– Om inte telefonen i tunnelbanan varit trasig, hade denna malör förmodligen inte behövt inträffa. Jag försökte faktiskt meddela konserthuset per telefon...

Istället hade Rozhdestvensky, efter att ha väntat i tre kvart hunnit gå innan Ib kom tillbaka 55 minuter försenad. Denna historia skall nog inte ses som en degradering av de övriga i horngruppen – snarare en överreaktion från den "konstnärlige ledaren".

– En eloge skall i alla fall Wille Sundling ha (och även Rolf Bengtsson, som med ny dirigent fick förtroendet att spela "nya världen"...).

Det meddelas att de förut goda relationerna mellan dirigent och orkester nu är återställda. ❖

